Влада — Радам!

ГОЛОС УКРАЇНИ

Газета Верховної Ради Української РСР ◆ № 84 ◆ Середа, 1 травня 1991 року ◆ Ціна 10 коп.

Будь же славен, Першотравень!

Свято Першотравня народилося з соціального протистояння і водночас із святої мрії-ілюзії людства — мрії про рівність, мир і братерство.

У цьому, погодьмося, є певна суперечність.

Але всемогутній час робить нас розважливішими, розставляє все на свої місця, міняє акценти, дає зрозуміти, що сьогодні необхідність протистояння стала ілюзією, а вчорашня ілюзія миру обернулася чистим золотом.

Тож хай славиться Першотравень — одне з небагатьох спільних свят людства!

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

ВІДБУЛАСЬ прес-конференція Голови Верховної Ради УРСР Л. Кравчука про підсумки візиту до Федеративної Республіки Німеччина. На прес-конференції порушувались важливі питання взаємовідносин між Україною і ФРН. У своїх відповідях Л. Кравчук торкнувся нинішньої ситуації в республіці і в країні. Детальний звіт про прес-конференцію читайте в наступному номері газети.

ПРИЧОРНОМОРСЬКИЙ регіон Півдня України має значний потенціал щодо розвитку радянсько-індійського співробітництва і становить великий інтерес для індійської сторони. Так підсумував своє чотириденне перебування в Одесі Надзвичайний і Повноважний Посол Республіки Індії в СРСР Альфред Сільвестер Гонсалвес.

РЕДАКЦІЯ газети «Вечірній Київ» потурбувалася про те, щоб кияни й гості столиці добре відпочили у вихідні. Журналісти «Вечірки» запрошують всіх на свято Київського коша, яке відбудеться на стадіоні «Динамо» 1 та 2 травня о 12 та 17 годині, 3 травня о 17 годині. Що в програмі? Скажемо, що ви побачите соколину охоту та ще деякі козацькі ігри та забави. Більше секретів видавати не будемо. Приходьте, дивіться, дивуйтеся.

ПРОТЯГОМ лише кількох днів, що минули після виснажливого страйку, зуміли гірники об'єднання «Красноармійськвугілля» вивести свої підприємства на планове навантаження. А сьогодні ще на семи шахтах Донецька, Макіївки і Селидового трудові колективи прийняли рішення про припинення страйку. У вибої спустились видобувні і прохідницькі ланки.

Таким чином, із 122 вугледобувних підприємств області частково або повністю продовжують страйк колективи 17 шахт і шахтоуправлінь. Остаточне рішення про відновлення роботи має бути прийняте в ході позмінних і загальних зборів гірників, які проходять повсюдно в нарядних підприємств.

СИЛЬНИЙ землетрус стався на Кавказі 29 квітня о 12 годині 12 хвилин за московським часом. Сила підземного поштовху досягла у Цхінвалі 7—8 балів, Кутаїсі —7, Тбілісі —5—6, Грозному і Владикавказі — 4—5, Сочі і Ставрополі—3—4. Стихія відізвалась відлунням і у Вірменії. В Іджевані відчувалися поштовхи силою в 5 балів, у Ленінакані 4—5 балів, у Єревані 3—3,5 бала.

За попередніми даними, в Грузії найсильніше потерпіли шість районів. Загинуло 49 чоловік, поранено більш як 360.

ГОЛОС України

Засновник — Верховна Рада Української РСР

АДРЕСА РЕДАКЦІЇ:

УРСР, 252047
Київ, вул. Нестерова, 4

ТЕЛЕФОНИ РЕДАКЦІЇ ГАЗЕТИ:

приймальня — 446-92-11

відповідальний секретар — 446-72-63

завідуючий коректорською — 446-60-22

ВІДДІЛИ:
парламентський — 441-84-52, 441-85-64,
листів — 441-82-05, 441-29-61,
економіки — 441-88-07,
аграрний — 441-86-18,
міжнародний — 446-91-20,
охорони здоров'я — 441-88-06,
соціальних питань — 441-88-05,
екології — 441-88-69,
культури — 441-86-44,
спорту — 441-88-08,
інформаційний — 446-61-13, 441-86-20,
історії України — 441-88-62,
військових питань — 441-88-52,
реклами — 441-89-44,
бухгалтерія — 441-84-00.

Рукописи не рецензуються і не повертаються.

Індекс 60955

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Газета виходить 5 разів на тиждень. У вівторок на 8 сторінках, у середу, четвер, п'ятницю та суботу — на 16 сторінках.

Уряд і профспілки: підписана угода

30 квітня підписано спільну угоду між урядом Української РСР і Радою Федерації незалежних профспілок України. Виходячи з глибокого розуміння ситуації, що склалася в республіці, говориться в документі, сторони дійшли висновку, про необхідність конструктивного співробітництва у вирішенні невідкладних економічних і соціальних проблем в умовах переходу до ринкової економіки.

Серед основних принципів, якими керувалися сторони при розробці угоди, — надання державою правових, економічних і соціальних гарантій трудящим при переході до ринкових відносин, орієнтація економіки на потреби людини, пріоритетний розвиток галузей, що випускають товари народного споживання і надають послуги населенню, оплата праці відповідно до вартості робочої сили і підтримання життєвого рівня, що забезпечує якісне її відтворення, здійснення активної державної політики в сфері зайнятості, забезпечення прав трудящих і членів їх сімей на повноцінний відпочинок, задоволення культурних потреб, створення умов для духовного розвитку.

Документ передбачає вирішення таких злободенних питань, як затвердження мінімального споживчого бюджету і перегляд відповідно до нього розмірів зарплати, пенсій, стипендій, постійний аналіз індексу цін, регулювання згідно з ним доходів населення, поліпшення умов праці і оздоровлення навколишнього середовища, забезпечення людей житлом, ліквідація наслідків чорнобильської аварії тощо.

Взаємовідносини при виконанні угоди будуються на основі рівноправного партнерства і взаємної відповідальності сторін.

Сторони створили комісію, яка продовжуватиме працювати над вирішенням питань, згоди з яких між профспілками і урядом поки що не досягнуто. Хід виконання угоди систематично висвітлюватиметься через засоби масової інформації.

Подібний документ — перший в історії стосунків між урядом і профспілками. Примітно, що він підписаний напередодні Дня міжнародної солідарності трудящих.

(Укрінформ).

ВІД ПОДАТКУ ЗВІЛЬНЯЮТЬСЯ...

Вчора у пресі опубліковано постанову Ради Міністрів УРСР «Про скасування податку з продажу на товари повсякденного попиту». Цей документ на прохання кореспондента Укрінформ коментує міністр фінансів УРСР О. М. КОВАЛЕНКО:

— У зв'язку з тим, що, здійснюючи реформу роздрібних цін, союзний уряд не забезпечив надійного соціального захисту населення, ця акція викликала напруження у суспільстві, призвела до істотного погіршення життєвого рівня людей, особливо тих, які мають низькі грошові доходи. Щоб якось пом'якшити негативні наслідки реформи, уряд республіки прийняв протягом квітня цілий ряд рішень, передбачивши додаткові заходи по матеріальній підтримці передусім уразливих категорій громадян.

Так, на Україні введено підвищені на п'ять карбованців компенсаційні виплати, збільшено щомісячну грошову допомогу на дітей у сім'ях з низькими доходами, передбачено триваліший строк виплати допомоги жінкам, які доглядають дітей, запроваджено заходи матеріальної підтримки непрацюючим жінкам, які мають трьох і більше дітей віком до 16 років, встановлено виплати одному з батьків, що опікають дітей-інвалідів. Переглянуто ціни на окремі ковбасні вироби.

З 20 квітня звільнено від 5-процентного податку з продажу промислові товари дитячого асортименту, продукти дитячого харчування, учнівські зошити та підручники, газети і журнали, а також вартість харчування в їдальнях та буфетах загальноосвітніх шкіл, профтехучилищ, середніх спеціальних та вищих навчальних закладів.

Нагадаю, що податок з продажу запроваджений Указом Президента СРСР від 29 грудня 1990 року, справляється на території України, починаючи з лютого ц. р. В умовах обмеженості фінансових ресурсів, викликаної кризовим станом економіки, періодичними страйками, кошти від цього податку вкрай необхідні, щоб певною мірою послабити напруженість з фінансуванням будівництва житла і соціально-культурних об'єктів, заходів по пріоритетному розвитку села, ліквідації наслідків аварії на Чорнобильській АЕС.

Водночас у зв'язку з тим, що різке підвищення роздрібних цін зробило цей податок досить відчутним для населення, уряд республіки вирішив скасувати його справляння з ряду товарів повсякденного попиту. Спочатку їх коло було обмежене, як уже зазначалося, дитячим асортиментом. Тепер, з 1 травня, не оподатковуватимуться також найголовніші продукти харчування — м'ясні, рибні, молочні, яйця, борошно, крупи, сіль, чай, маргаринова продукція, хліб, хлібобулочні, макаронні, кондитерські вироби, картопля, овочі, плоди, фрукти, ягоди. Як бачимо, від податку звільняється практично весь набір товарів продовольчої групи, які становлять основу щоденного раціону харчування.

Так само без цього податку реалізовуватимуться тепер білизняний трикотаж, панчохи і шкарпетки, туалетне і господарське мило та миючі засоби, більшість найменувань металевого посуду і металовиробів домашнього вжитку.

Варто зазначити, що скасування податку на всі вказані групи товарів дасть змогу населенню зекономити при їх придбанні понад 4 мільярди карбованців.

Життя Рад

ЩО ЗА НОВОЮ СТРУКТУРОЮ?

Не тільки на самій п'ятій сесії Одеської обласної Ради народних депутатів, що відбулася цими днями, а й напередодні неї випадало не раз чути, а чи потрібно нині, коли отака скрута, ще одна реорганізація? Чи ж не стане вона черговою зміною вивіски, дасть людям, у яких уже урвався терпець, щось реальне? Може, ліпше було б усім цим ланкам та навалитись на проблеми, а не поспішати з новою перебудовою органів влади?

— І нас, безумовно, непокоїть питання: а чи не поспішили ми? — був відвертим голова обласної Ради і її виконкому Р. Боделан. — Однак різке погіршення ситуації в області, і в країні в цілому спонукало зробити висновок про доцільність змін у діючому механізмі управління обласним народногосподарським комплексом, а відповідно й структури виконавчого комітету. Хіба можуть бути ефективними старі структури, коли одностайно зроблено вибір у напрямку ринкової економіки, а попереду — небезпека тривалого перебування у проміжному стані, пошук оптимальних шляхів перехідного періоду.

Усе це, безумовно, так. Проте навіть навколо самої постановки питання точилися гострі дискусії, висловлювалось чимало протилежних думок. Скажімо, ось така. здається, слушна: мовляв, делегування повноважень обласним органам влади має йти від базових Рад, тобто районних та сільських. Під ці повноваження і варто було б формувати структуру; однак перше ще не зроблено, а друге вже пропонується. Опоненти заперечували проти розмежування функцій між Радами різних рівнів — проблема досить складна, вона затягується, що призводить до хаосу в ряді випадків, навіть до свавілля. Цьому слід покласти край якнайшвидше, і нові структури, яким ми надамо повноваження, мають сприяти наведенню порядку, а функції поступово уточнимо. Для цього можна створити узгоджувальну комісію. Та й, врешті-решт, не зі стелі ж нові структури взяті, повноваження облвиконкому вже тепер будуть значно звужені порівняно з попередніми.

Справді, структура виконкому пропонувалась не зі «стелі», до цього тривалий час працювала спеціальна робоча група, до складу якої залучили депутатів, науковців, спеціалістів. Вони тривалий час вивчали досвід у ряді областей, причому — не тільки України, вислухали думки представників великих підприємств промисловості, транспорту, агропромислового і будівельного комплексу. Враховано пропозиції і зауваження депутатських комісій, членів виконкому, депутатів різних рівнів. Отже, в даний час пропонована структура, вважаю і виконком, — оптимальна. «Уже те добре, — почув від депутата. який сидів у залі поруч, — що ГоловПЕУ скасовується». Це було, мабуть, серйозним аргументом на користь нової структури не тільки для нього. Бо так зване Головне планово-економічне управління, що існувало якось ніби поруч з виконкомом, за короткий час уже стало для багатьох притчею во язицех: у ньому вбачали чи не найбільше гальмо місцевої перебудови. Одне слово, чим би хто з депутатів не керувався, а нову структуру виконкому після тривалого дискутування таки ухвалили.

Ось вони переді мною, нові структурні підрозділи з розрахунковою кількістю працівників, обсягом грошових витрат. Поки що на папері. Іде формування нових управлінь, комітетів, відділів. Просто зміни вивіски, запевняють у виконкомі, не буде. Заміщення посад домовились вести на контрактній та договірній основах, що дасть змогу дібрати, сподіваюсь, кращі кадри. Та й розміри посадових окладів умовні — підрозділи визначатимуть їх самі, аби це було в межах встановленого фонду оплати праці. Він же в цілому по виконкому не вищий, ніж був досі.

Головне управління з економіки й ринкових відносин, комітет із зовнішніх зв'язків і формування вільних економічних зон, управління координації розвитку агропромислового комплексу, управління по земельних ресурсах і земельній реформі, комітет у справах молоді, відділ з міжнаціональних відносин — такий неповний перелік новостворених структурних одиниць виконкому.

Правда, поки що не все ясно. Яка тепер роль, скажімо, «Агропромспілки», де стільки ж працівників — понад 100 чоловік, — як і в новому управлінні, що займеться агропромисловим комплексом? Таке питання постало і на самій сесії, відповідь навряд чи кого задовольнила: «Агропромспілку», мовляв, створили колгоспи і радгоспи, тож нехай вони і вирішують її долю. Наче все це відбувалось, обминаючи облвиконком. Тепер учорашнього голову «Агропромспілки» затверджено керівником нового управління. Створюватимуться державні аграрні органи й у районах, де теж є різні АПО, і виконкому варто було б мати свою думку про їх подальшу роль та долю, бо, якщо відверто, утримання управлінців для села й так обходиться недешево.

Головне, звичайно, як діятимуть нові структури... Сесія визначила їх повноваження, дала їм своєрідний наказ, що випливає насамперед із становища в економічній сфері регіону, яке останнім часом різко погіршилось.

Ось факти: за перші місяці цього року порівняно з відповідним періодом минулого зменшився обсяг продукції промислових підприємств на 60 з лишком мільйонів карбованців, людям недодано на 18 мільйонів карбованців товарів народного споживання, на 8,5 тисячі тонн знизилось виробництво м'яса, на 18,5 тисячі тонн — молока, на 13 мільйонів штук — яєць. Не кращі справи на транспорті, у будівництві. Потрібні практичні заходи для стабілізації становища, для його поліпшення. Чи здатні забезпечити це нові структури? Запевнення такі є, та люди їх уже не сприймають. Потрібні негайні конкретні справи.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

Чорнобиль

Звернення Кабінету міністрів Української РСР

до парламентів, урядів, громадськості зарубіжних країн, міжнародних організацій і рухів у зв'язку з 5-ю річницею аварії на Чорнобильській АЕС

Минуло п'ять років аварії на Чорнобильській атомній електростанції, яка за своїми наслідками досі не мала аналогів. Географічно прив'язана до української землі, ця наша національна трагедія завдала непоправної шкоди не тільки території, населенню України і сусідніх з нею Білорусії та Росії, а й поставила перед загрозою планетарної екологічної катастрофи весь світ. «Чорнобиль» — це тепер одне з понять, яке на всіх мовах планети звучить нагадуванням, пересторогою і закликом до об'єднання зусиль і налагодження широкої міжнародної взаємодії в спільній боротьбі за виживання людства.

Тому, глибоко сумуючи сьогодні з приводу людських жертв і величезних втрат, завданих цією безпрецедентною катастрофою, Кабінет міністрів України від імені свого народу висловлює щиру подяку парламентам і урядам, громадськості зарубіжних країн, міжнародним організаціям і рухам за співчуття, за численні вияви солідарності і конкретної допомоги в справі подолання її згубних наслідків.

Цей дух співробітництва і взаємодії в складних екологічних ситуаціях повною мірою засвідчено недавньою резолюцією 45-ї сесії Генеральної Асамблеї ООН, яка одностайно наголосила на здійсненні всеохоплюючих заходів з метою вивчення, пом'якшення і подолання наслідків чорнобильської катастрофи, дальшого нарощування і концентрації міжнародних зусиль у цьому напрямі. Ми добре знаємо й високо цінуємо, зокрема те, що Організація Об'єднаних Націй і всі установи її системи розробили або працюють над програмами відповідної діяльності, яка доповнюватиме допомогу численних урядових і неурядових установ і організацій, окремих рухів, громадян багатьох країн.

Зі свого боку уряд Української РСР цілком усвідомлює свою відповідальність за майбутнє народу України. Ми сповнені рішимості продовжувати здійснення заходів, спрямованих на захист людей і природи. Вся республіка оголошена нині зоною екологічної катастрофи, великі кошти і матеріально-технічні засоби виділені на подолання її наслідків.

Але, на жаль, за п'ять років, що минули від дня цієї найбільшої нашої трагедії, ціною величезних витрат і зусиль мало вдалося зробити як щодо стабілізації радіаційної обстановки, так і поліпшення умов побуту і праці сотням тисяч людей, що їх безпосередньо торкнулося лихо. І чим далі, тим повніше розкривається складність завдань, дедалі масштабніші економічні й досконаліші технічно підходи потрібні для їх вирішення.

Серед цих завдань, у розв'язанні яких парламент і уряд республіки і надалі сподіваються на участь та сприяння з боку міжнародного співтовариства, особливого значення набуває підвищення ефективності системи заходів щодо усунення шкідливого впливу радіації на оточуюче середовище, на здоров'я людей, їх відселення з уражених місцевостей в екологічно чисті райони, забезпечення медичного нагляду за станом здоров'я дітей, молодих сімей та інших груп населення. Дуже важливим є також вирішення проблеми надійного укриття пошкодженого енергоблоку і численних тимчасових сховищ радіоактивних речовин, забезпечення контролю за міграцією радіонуклідів та інше.

Минулого року уряд Української РСР звертався до світової громадськості із закликом об'єднати зусилля для захисту людей і природи від згубних наслідків чорнобильської катастрофи. І приємно, що наш заклик дістав позитивний відгук серед парламентів і урядів усіх країн світу, міжнародних урядових і неурядових організацій, зокрема ООН та її спеціалізованих установ, а також представників інтелігенції, наукових і ділових кіл, окремих громадян, незалежно від їх поглядів та політичних переконань.

Ще раз звертаючись сьогодні до розуму, честі і совісті прогресивної громадськості планети, висловлюємо сподівання, що наш заклик буде сприйнято з розумінням, що міжнародна солідарність у справі ліквідації наслідків чорнобильської аварії триватиме і зміцнюватиметься. Що ми всі, збагачені гірким чорнобильським досвідом, вкладемо свої знання, свою мудрість і добру волю в спільні і конкретні дії на благо нинішніх і прийдешніх людських поколінь, заради життя на землі.

Кабінет міністрів Української РСР.

Закон Української Радянської Соціалістичної Республіки

Про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю Української РСР при переході республіки до ринкової економіки

З метою вдосконалення регулювання відносин у галузі праці при переході республіки до ринкової економіки Верховна Рада Української Радянської Соціалістичної Республіки **постановляє:**

I. Внести такі зміни і доповнення до Кодексу законів про працю Української РСР (Відомості Верховної Ради УРСР, 1971 р., додаток до № 50, ст. 375; 1975 р., № 24, ст. 296; 1977 р., № 1, ст. 4; 1981 р., № 32, ст. 513; 1983 р., № 6, ст. 87; 1984 р., № 1, ст. 3; 1985 р., № 11, ст. 205; 1986 р., № 27, ст. 539; 1987 р., № 45, ст. 904; 1988 р., № 23, ст. 556; 1989 р., № 22, ст. 235):

1. Преамбулу викласти в такій редакції:

«Кодекс законів про працю Української РСР визначає правові засади і гарантії здійснення громадянами Української РСР права розпоряджатися своїми здібностями до продуктивної і творчої праці».

2. Статтю 2 викласти в такій редакції:

«Стаття 2. Основні трудові права та обов'язки працівників

Право громадян Української РСР на працю, — тобто на одержання роботи з оплатою праці не нижче встановленого державою мінімального розміру, — включаючи право на вільний вибір професії, роду занять і роботи забезпечується державою. Держава створює умови для ефективної зайнятості населення, сприяє працевлаштуванню, підготовці і підвищенню трудової кваліфікації, а при необхідності забезпечує перепідготовку осіб, вивільнюваних у результаті переходу на ринкову економіку.

Працівники реалізують право на працю шляхом укладення трудового договору на підприємстві, в установі, організації. Працівники мають право на відпочинок відповідно до законів про обмеження робочого дня та робочого тижня і про щорічні оплачувані відпустки, право на здорові і безпечні умови праці, на об'єднання в професійні спілки та на вирішення колективних трудових конфліктів (спорів) у встановленому законом порядку, на участь в управлінні підприємством, установою, організацією, на матеріальне забезпечення в порядку соціального страхування в старості, а також у разі хвороби, повної або часткової втрати працездатності, на матеріальну допомогу в разі безробіття, на право звернення до суду для вирішення трудових спорів незалежно від характеру виконуваної роботи або займаної посади, крім випадків, передбачених законодавством, та інші права, встановлені законодавством».

3. Доповнити Кодекс статтею 2^1 такого змісту:

«Стаття 2^1. Рівність трудових прав громадян Української РСР

Українська РСР забезпечує рівність трудових прав усіх громадян незалежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної приналежності, статі, мови, політичних поглядів, релігійних переконань, роду і характеру занять, місця проживання та інших обставин».

4. Статті 3 і 4 викласти в такій редакції:

«Стаття 3. Відносини, що регулюються законодавством про працю

Законодавство Української РСР про працю регулює трудові відносини працівників усіх підприємств, установ, організацій незалежно від форм власності, виду діяльності і галузевої приналежності.

Особливості праці членів кооперативів (у тому числі колгоспів) і орендних підприємств, працівників спільних підприємств визначаються їх статутами і чинним законодавством.

Законодавство про працю не поширюється на осіб, які займаються індивідуальною трудовою діяльністю.

Стаття 4. Законодавство Української РСР про працю

Законодавство Української РСР про працю складається з Кодексу законів про працю Української РСР та інших актів законодавства Української РСР про працю. Законодавство Союзу РСР про працю діє у республіці у тій частині, яка не суперечить законодавству Української РСР».

5. Статті 5 і 6 виключити.

6. Доповнити Кодекс статтею 8^1 такого змісту:

«Стаття 8^1. Співвідношення міжнародних договорів про працю і законодавства Української РСР

Якщо міжнародним договором або міжнародною угодою, в яких бере участь Українська РСР, встановлено інші правила, ніж ті, що їх містить законодавство Української РСР про працю, то застосовуються правила міжнародного договору або міжнародної угоди».

7. Частину другу статті 9 виключити.

8. Доповнити Кодекс статтею 9^1 такого змісту:

«Стаття 9^1. Додаткові порівняно з законодавством трудові і соціально-побутові пільги

Підприємства, установи, організації в межах своїх повноважень і за рахунок власних коштів можуть встановлювати додаткові порівняно з законодавством трудові і соціально-побутові пільги для працівників.

Підприємство може матеріально заохочувати працівників медичних, дитячих, культурно-освітніх, учбових і спортивних закладів, організацій громадського харчування і організацій, що обслуговують трудовий колектив і не входять до його складу».

9. Частину третю статті 11 після слів «культурно-масової роботи» доповнити словами «вирішенню молодіжних проблем».

10. Статті 16 і 21 викласти в такій редакції:

«Стаття 16. Розв'язання розбіжностей, які виникають при укладенні або виконанні колективного договору.

Розбіжності, що виникають при укладенні або виконанні колективного договору (угоди), розв'язуються в порядку, встановленому законодавством».

«Стаття 21. Трудовий договір

Трудовий договір є угода між працівником і власником підприємства, установи, організації або уповноваженим ним органом, за якою працівник зобов'язується виконувати роботу, визначену цією угодою, з підляганням внутрішньому трудовому розпорядкові, а власник підприємства, установи, організації або уповноважений ним орган зобов'язується виплачувати працівникові заробітну плату і забезпечувати умови праці, необхідні для виконання роботи, передбачені законодавством про працю, колективним договором і угодою сторін.

Працівник має право реалізувати свої здібності до продуктивної і творчої праці шляхом укладення трудового договору на одному або одночасно на декількох підприємствах, в установах, організаціях, якщо інше не передбачене законодавством, колективним договором або угодою сторін.

Особливою формою трудового договору є контракт, в якому строк його дії, права, обов'язки і відповідальність сторін (в тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення і організації праці працівника, умови розірвання договору, в тому числі дострокового, можуть встановлюватися угодою сторін. Сфера застосування контракту визначається законодавством».

11. Частину другу статті 22 викласти в такій редакції:

«Відповідно до Конституції Української РСР будь-яке пряме або непряме обмеження прав чи встановлення прямих або непрямих переваг при прийнятті на роботу залежно від походження, соціального і майнового стану, расової та національної приналежності, статі, мови, політичних поглядів, релігійних переконань, роду і характеру занять, місця проживання та інших обставин не допускається».

12. Статтю 23 викласти в такій редакції:

«Стаття 23. Строки трудового договору

Трудовий договір може бути:

1) безстроковим, що укладається на невизначений строк;

2) на визначений строк, встановлений за погодженням сторін;

3) таким, що укладається на час виконання певної роботи».

13. Частину першу статті 24 викласти в такій редакції:

«Трудовий договір укладається, як правило, в письмовій формі. Додержання письмової форми є обов'язковим:

1) при організованому наборі працівників;

2) при укладенні трудового договору про роботу в районах Крайньої Півночі і в місцевостях, прирівняних до них;

3) при укладенні контракту;

4) у випадках, коли працівник наполягає на укладенні трудового договору у письмовій формі;

5) в інших випадках, передбачених законодавством Української РСР».

14. Статтю 25 викласти в такій редакції:

«Стаття 25. Заборона вимагати при укладенні трудо-

(Продовження на 6-й стор.).

Продиктовано в номер

КРАСНОАРМІЙЦІ ПРИПИНИЛИ ОПІР

Після майже двомісячного страйку розпочали роботу всі п'ять вугільних підприємств Красноармійська. Спорожніли останніми днями площі Донецька та інших міст — страйкуючі не мітингують. Підняти донеччан на загальноміський страйк лідерам шахтарів не вдалося. Хоча в Донбасі ще не працюють 37 вугільних підприємств, та спостерігається відносне соціально-політичне затишшя. Чи надовго? Не зурочити б.

Юрій ДОЦЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Донецьк.

Телеграфним рядком з Одеси

НЕ ДО ЗМАГАННЯ

Президія Ради Федеративної незалежної профспілки працівників водного транспорту скасувала щорічну премію імені А. Петраша — ветерана галузі, який працював в Одеському порту. Підстава — з нинішнього року соціалістичні змагання на всіх рівнях не вестимуться.

«УДАРНА БРИГАДА» В'ЯЖЕ ВІНИКИ

Колгосп «Ударна ленінська бригада» Біляївського району налагодив виробництво чоловічих шкарпеток, постільної білизни, модних сорочок, поліетиленової плівки, шлакоблоків, асфальту, віників.

«ДЖЕНТЛЬМЕНИ» ВИХОДЯТЬ В ТИРАЖ

Одеські джентльмени, що завоювали популярність своїми виступами в телеклубі КВВ, стали героями телесеріалу «Джентльмен-шоу». До кінця року планується зняти в Одесі і показати глядачам шість фільмів.

СКЛЕП З КАР'ЄРУ

Склеп, призначений для знатного римлянина, знайдено в піщаному кар'єрі під Білгород-Дністровським. Знахідка датується II—III століттям нашої ери і добре збереглася: кам'яні блоки вагою до тонни скріплені між собою вирубленими в них же рельєфними замками. Збереглася навіть штукатурка.

Георгій ВОРОТНЮК,
власний кореспондент «Голосу України».

Фоторепортаж

ЖИВІ — ЗАГИБЛИМ

Скульптори Василь Биков та Руслан Найда — студенти 4 курсу Київського художнього інституту перемогли в конкурсі на кращу скульптурну композицію «Героям-пожежним Чорнобиля». Шестипортретну композицію створено неймовірно швидко — за 30 днів і ночей.

Скульптуру встановлено у вестибюлі УВС Київської області. 26 квітня з цієї нагоди відбувся мітинг, де було близько ста кореспондентів, у тім числі з Японії, Китаю, Франції, Італії. Японський журналіст запитав: чому тут так багато міліції? На це В. Кучеренко — начальник Вишгородського РВВС (п'ять років тому він керував Прип'ятським міськвідділом внутрішніх справ) відповів: це — не охорона, а ті, хто у перші дні трагедії перебував на ЧАЕС.

На мітингу виступили В. Мельников — колишній секретар комітету комсомолу легендарної ВПЧ-2, генерал-майор міліції В. Розенко, ряд інших товаришів. Пам'ять загиблих пожежних вшановано хвилиною мовчання, до підніжжя скульптурної групи покладено квіти.

Микола ЧОРНИЙ.
Фото В. БОНДАРЕНКА.

ПРОЛЕТАРІ УКРАЇНИ, ЄДНАЙТЕСЯ!

Свої заклики до травневих свят проголосили галузеві комітети й обласна Рада профспілок Дніпропетровщини. Спільне звернення до первинних організацій та трудових колективів — це намір зміцнювати солідарність трудящих передусім в області й республіці, а також у країні в цілому.

Домагаються дніпропетровські профспілки єдності й консолідації, особливо ж наполегливості у захисті прав інтересів радянських трудівників. За це треба боротися. У документі вимагається негайно підвищити максимальний розмір компенсацій у зв'язку із зростанням цін, а наступного року мінімум подвоїти зарплату. Внесено також вимогу-уточнення: з майбутнього року запровадити у нас і ринок праці.

Альтернатива чи плюралізм

Важливо прискорювати реформи в економіці, хоч, приміром, про роздержавлення власності, передачі її колективам не сказано, на жаль, жодного слова.

Окремий блок закликів-вимог спрямований на поліпшення економічної ситуації. Останній пункт закликає трудівників єдиним фронтом виступати проти обмежень їх прав. «Від міжнародної солідарності — до солідарності трудящих України, усіх трудових колективів!» — читаємо у зверненні профспілкових комітетів Дніпропетровщини.

Микола НЕЧИПОРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровськ.

В інших республіках

Верховна Рада Вірменії прийняла постанову, де вимагається скликати позачергову сесію З'їзду народних депутатів СРСР для обговорення ситуації в НКАО та прикордонних з Азербайджаном районах. Кореспондент «Голосу України» Ігор Грушко зателефонував до Єревана і Баку. До телефону підійшли:

кореспондент газети «Голос Армении» А. Калантар:

— У постанові зазначається, що азербайджанським керівництвом спровоковано нову хвилю антивірменських дій, яка ще більше загострює протистояння. Власті Азербайджану, користуючись нестабільністю в СРСР, обрали курс на конфронтацію в НКАО, Шаумянівському районі та в прикордонній зоні, встановили облогу ряду сіл в Азербайджані, де живуть вірмени.

Загострення становища — прямий наслідок того, що зусилля Вірменії нормалізувати ситуацію не зустрічають розуміння іншої сторони. Крім того, обстановка ускладнюється ще й через протиправні дії підрозділів МВС СРСР.

Завідуюча відділом пропаганди газети «Бакинский рабочий» Е. Абаскулієва:

— Верховна Рада Вірменії перекладає відповідальність за становище в НКАО з «хворої голови на здорову». Ускладнення спричинили саме дії вірменських бойовиків. Так, 23 квітня місто Шуша протягом п'яти годин обстрілювалося з градобійних гармат. Через два дні вогонь з автоматичної зброї вівся по азербайджанському містечку Умудлу. Один чоловік поранений.

У суботу по республіканському телебаченню виступив президент Азербайджану А. Муталібов. Він зажадав від центру наведення порядку і припинення провокацій з вірменського боку. В противному разі Азербайджан припинить всі економічні зв'язки з Вірменією. А якщо й ці заходи не подіють, азербайджанський народ сам захищатиметься.

ШАБАШ НА ЛИСІЙ ГОРІ

Правда, один мій знайомий твердить, що був там, мед-горілку пив, і в рот попала, а ніякої, навіть найбільш завалящої відьми на мітлі в ту ніч не бачив. Звісно, я йому вірю. Але, поперше, не відомо, скільки попало ото-о-ого, а, по-друге, Лисих гір у Києві було чимало. Так що його розповідь не переконала мене ні в чому.

Вельможні історичні хроніки твердять, що в Європі було кілька знаменитих «Брокkенів», себто місць, куди зліталися відьми і відьмаки на свої шабаші в ніч з 30 квітня на 1 травня. Одним з найбільш знаменитих, а, можливо, і найзнаменитішим, був київський «Броккен» — на Лисій горі. Туди у Вальпургієву ніч зліталися, а «можливо, і тепер злітаються місцеві, іногородні і навіть чужоземні відьми».

Всьо чотко

Так написано у старовинному путівнику по Києву і його околицях за 1897 рік. Вони намагалися завадити благополучному приходу весни, насилали порчу на людей і худобу.

А ще вважалося, що квіти і трави у ніч святої Вальпургії набувають чудесної цілющої сили.

Воно, звичайно, нечиста сила є нечиста сила. Але чого нам боятись, адже у нас всі жінки не тільки на базарі — відьми. Гляньте на тих, що стоять біля прилавків у наших крамницях, або на касі в їдальнях, ресторанах, кафе. Або зиркніть на лічильник у таксі, якщо ризикнете проїхатися з Подолу на Вигурівщину. В отой лічильник також вселився маленький, але злющий чортик. Так що чого нам боятися? Нехай злітаються на нашу Лису гору, і вогнищ не будемо розпалювати, і відьомську пугала не спалюватимемо. Нехай буде трохи казки, трохи дива. Нехай веселяться вони на своїх вилах, якщо знайдуть, — вила також нині дефіцит. Нехай літають на розкішних мітлах, якщо куплять. Ціни ж на мітли також зросли.

Лисих гір у нас вистачить на всю Європу. От чи прилітали до нас іноземні представники відьомського кодла — сумніваюсь. Але, втім, чого не буває у Вальпургієву ніч...

Наталя ДЗЮБЕНКО.

Навколомистецькі новини

ФІЛЬМ... ЗІ СТАПЕЛЯ

Першими глядачами нової стрічки Свердловської кіностудії «Переполох у божевільному будинку» стали херсонські корабели.

Торік зйомки комедії фінансувало Херсонське суднобудівне виробниче об'єднання. Спонсори сподівалися, що і витрати повернуть, і прибуток отримають. Як повідомив заступник директора об'єднання В. Войтенко, надії виправдалися. Виготовляється 300 копій. Кінематографісти невдовзі повністю розрахуються з підприємством. Корабели подейкують, що в нових економічних умовах вигідніше робити фільми, аніж кораблі.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

«А

Незвичайна до... нього інженера в... тального будівни... топольського заво... маш», а нині... Миколи Ільїна. ... з 1911 року ... Китайсько-Східній... і з трирічного ві... опинився спочатк... потім в інших мі... Закінчив англійс... інститут. Деяки... цював у Китаї, ... США.

З 1954 року ... колайович Ільїн ... нин Радянського... ве у Мелітополі... яку він розповів... підтверджує ... Батьківщина у ... ни тільки ...

— 1939 ... ля закінчення ... го факультету ... інституту я, дв... річний, виявився... ним.

Якось сидів ... лавочці. Раптом ... мостився молоді... і безцеремонно ... розглядати. Вия... земляк.

— У мене ... жець — приятел... рейс, а там, ди... підшукається...

У Гоно... розвантаж...сь. ... манням ... нового ... сталася затримк... місяці обіцяли ... зворотний рейс. ... тити зарплату ... час простою, в ... тан розрахувавс...

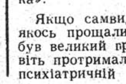
БЕ... І...

Майже два ос... вище було сино... множене на ... ведення ... нашого ду... дивитися на сві... догм. Ну що, зд... як усі, звіряй с... — і ти в пошан... За право ж ... ну від загально... дилося платити... Медведєва викл... ло одночасно й ... міка і геронтол... позбавлено рад... Їх викреслил... не змогли ...

— Пане Мед... ло вашого ви... кобритані ходи... ток, вигадувала... ленна найрізно... торій. А як це ... ді?

— А наспра... навдивовиж пр... всій цій історі... передісторія. ... 60-х років я п... дуючим лабора... кулярної радіо... ді й написав ... «незабутнього» ... нисовича Лисен... од, коли її нав... дати АН СРСР ... ську відлигу ... розки, і ця кни... біологічної дис... самвидаві. Тра... і я видав її в ... звою «Зліт і п... ка».

Якщо самви... якось прощали... був великий ... віть протримал... психіатричний ...

«Абориген» із Мелітополя

Незвичайна доля у колишнього інженера відділу капітального будівництва Мелітопольського заводу «Холодмаш», а нині пенсіонера, Миколи Ільїна. Його батько з 1911 року працював на Китайсько-Східній залізниці, і з трирічного віку Микола опинився спочатку в Харбіні, потім в інших містах Китаю. Закінчив англійську школу, інститут. Деякий час працював у Китаї, пізніше в США.

З 1954 року Микола Миколайович Ільїн — громадянин Радянського Союзу. Живе у Мелітополі. Історія, яку він розповів, ще раз підтверджує істину, що Батьківщина у кожної людини тільки одна.

— 1939 [illegible] Шанх[illegible] після закінчення архіте[illegible] факультету місцевого інституту я, двадцятитрьохрічний, виявився безробітним.

Якось сидів у сквері, на лавочці. Раптом поряд примостився молодий європеєць і безцеремонно взявся мене розглядати. Виявилося — земляк.

— У мене капітан-норвежець — приятель, підемо в рейс, а там, дивись, і місце підшукається...

У Гонолулу наше [illegible] розвантаж[illegible]сь. Але з [illegible]манням нового вантажу сталася затримка. Через два місяці обіцяли відправити у зворотний рейс. Щоб не платити зарплату команді під час простою, в порту капітан розрахувався з нею.

Ми — українці

Земляк не залишив мене. Якось ми зняли одну шлюпку з нашого судна, встановили мотор і рушили у подорож. Там десятки маленьких і великих островів. Ось і вирішили плисти від одного до іншого.

Висадились на невеликому острові. Ідемо берегом, захопилися, голосно розмовляємо, змішуючи російські та англійські слова. Раптом розсуваються зарості кущів і з'являється напівголий чоловік з довгим світлим волоссям, густою бородою і з голубими очима.

— Відкіля ви, хлопці? — питає.

Ми остовпіли. З'ясувалося, що дивний абориген — за віросповіданням молоканин, народився і виріс у Мелітополі. Як і його одновірці, свято шанував заповідь із Біблії «Не убий!». Коли прийшов час служити в царській армії (а було це ще до революції), разом з двома ровесниками подався у портове місто Миколаїв, де заховався на американському торгівельному судні. Під час плавання втікачів виявили. За американськими законами, їх можна було висадити лише в тому порту, де є американське консульство. Ось так і закинуло трьох мелітопольців спочатку в Китай, а потім на Гавайські острови. Деякий час працювали вони в порту Гонолулу вантажниками. Хтось запропонував поїхати на один із островів у океані. Тут і влаштувалися. Завели сім'ї, жили, проповідуючи релігію своїх предків.

На той час, коли ми опинилися на цьому острові, двоє вже померли. Залишився один Григорій Кичко. Для нього ми були найбажанішими гостями. Він пригощав нас великими смачними кавунами. Ми здивувалися, що ніде в цих краях таких плодів не зустрічали. Григорій пояснив, що зерна цих «монастирських кавунів» — з далекого Мелітополя. На місцевому грунті вони виростали до небачених розмірів.

Григорій звик до нового життя і не скаржився на долю. Але туга за Батьківщиною, ні-ні, та й брала за душу.

— Хлопці, — говорив Кичко-абориген, коли через два тижні ми залишали його доброзичливий острів, — приїдете додому, обов'язково побувайте у Мелітополі. Багато я поблукав по світу, але кращого місця не зустрічав...

Я тоді дуже здивувався. Як тут, у благодатному краю, людина тужить за якимось Мелітополем?

Коли в 1953 році ми з дружиною поверталися на Батьківщину, при оформленні документів мене запитали, де я хотів би поселитися. Трохи подумавши, я назвав Мелітополь.

Розповідь записав Сергій АВДЄЄНКО, член Спілки журналістів СРСР.

...М

...С (п'ять ...ав При...ом внут...: це — ...о у пер...бував на ...

...иступили колишній комсомо...-2, гене... Розен...варишів. ...ежних ... мовчан...льтурної ...ти.

...РНИЙ. ...РЕНКА.

..., ЄДНАЙТЕСЯ!

...ити макс... компенса... останням ...ку міні...у. Вне... уточнен... року за... нок пра...ювати ...і, хоч, ...ржавлен... ...ї ко...ано, на ...а.

Окремий блок закликів-вимог спрямований на поліпшення економічної ситуації. Останній пункт закликає трудівників єдиним фронтом виступати проти обмежень їх прав. «Від міжнародної солідарності — до солідарності трудящих України, усіх трудових колективів!» — читаємо у зверненні профспілкових комітетів Дніпропетровщини.

Микола НЕЧИПОРЕНКО, власний кореспондент «Голосу України».
Дніпропетровськ.

...ИСІЙ ГОРІ

...городні і ...відьми». ...овинному ...і його ...Вони ...ні благо...весни, ...людей і ...ю квіти ...Вальпур... цілю... ...нечиста ...Але чо...е у нас ...на база...е на тих, ...лавків у ...бо на ка...торанах, ...на лі...по ри...

...зикнете проїхатися з Подолу на Вигурівщину. В отой лічильник також вселився маленький, але злющий чортик. Так що чого нам боятися? Нехай злітаються на нашу Лису гору, і вогнищ не будемо розпалювати, і відьомські пугала не спалюватимемо. Нехай буде трохи казки, трохи дива. Нехай веселяться вони на своїх вилах, якщо знайдуть, — вила також нині дефіцит. Нехай літають на розкішних мітлах, якщо куплять. Ціни ж на мітли також зросли.

Лисих гір у нас вистачить на всю Європу. От чи прилітали до нас іноземні представники відьомського кодла — сумніваюсь. Але, втім, чого не буває у Вальпургієву ніч...

Наталя ДЗЮБЕНКО.

...е суд... об'єд... ...одівали ...вернуть, ... Як ...дирек...тора об'єднання В. Войтенко, надії виправдалися. Виготовляється 300 копій. Кінематографісти невдовзі повністю розрахуються з підприємством. Корабели подейкують, що в нових економічних умовах вигідніше робити фільми, аніж кораблі.

Іван КАЛИНИЧЕНКО.
Херсон.

В інших республіках

Верховна Рада Вірменії прийняла постанову, де вимагається скликати позачергову сесію З'їзду народних депутатів СРСР для обговорення ситуації в НКАО та прикордонних з Азербайджаном районах. Кореспондент «Голосу України» Ігор Грушко зателефонував до Єревана і Баку. До телефону підійшли:

кореспондент газети «Голос Армении» А. Калантар:

— У постанові зазначається, що азербайджанським керівництвом спровоковано нову хвилю антивірменських дій, яка ще більше загострює протистояння. Власті Азербайджану, користуючись нестабільністю в СРСР, обрали курс на конфронтацію в НКАО, Шаумянівському районі та в прикордонній зоні, встановили облогу ряду сіл в Азербайджані, де живуть вірмени.

Загострення становища — прямий наслідок того, що зусилля Вірменії нормалізувати ситуацію не зустрічають розуміння іншої сторони. Крім того, обстановка ускладнюється ще й через протиправні дії підрозділів МВС СРСР.

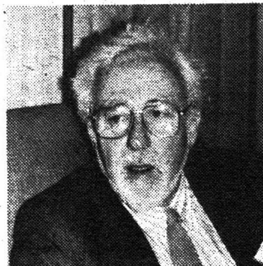
Завідуюча відділом пропаганди газети «Бакинский рабочий» Е. Абаскулієва:

— Верховна Рада Вірменії перекладає відповідальність за становище в НКАО з «хворої голови на здорову». Ускладнення спричинили саме дії вірменських бойовиків. Так, 23 квітня місто Шуша протягом п'яти годин обстрілювалося з градобійних гармат. Через два дні вогонь з автоматичної зброї вівся по азербайджанському містечку Умудлу. Один чоловік поранений.

У суботу по республіканському телебаченню виступив президент Азербайджану А. Муталібов. Він зажадав від центру наведення порядку і припинення провокацій з вірменського боку. В противному разі Азербайджан припинить всі економічні зв'язки з Вірменією. А якщо й ці заходи не подіють, азербайджанський народ сам захищатиметься.

...стріч з цікавим співрозмовником

БЕЗ ПРАВА НА ВІЗУ

Майже два останніх десятиріччя це прізвище було синонімом антирадянщини, помножене на два. Брати Рой і Жорес Медведєви [illegible] чима[illegible] клопоту службам нашого духовного нагляду, тим, хто звик дивитися на світ крізь призму ідеологічних догм. Ну що, здавалося б, складного: живи як усі, звіряй свій крок із заданим курсом — і ти в пошані та без проблем.

За право ж мати власну думку, відмінну від загальноприйнятої і схваленої, доводилося платити. Історика і філософа Роя Медведєва виключили з партії, що означало одночасно й увільнення з роботи. Біохіміка і геронтолога Жореса Медведєва було позбавлено радянського громадянства.

Їх викреслили з офіційного списку, та не змогли влаштувати творчої смерті.

Увесь цей тривалий період вони жили і творили, не змінюючи поглядів, видаючи свої книги за кордоном. Час від часу на них спускали засоби масової інформації, щоб нагадати: брати Медведєви зводять наклепи на існуючий лад.

Перебудова все розставила на свої місця: Роя Медведєва обрано народним депутатом СРСР, а Жоресу Медведєву повернуто громадянство СРСР.

Недавно Жорес Медведєв відвідав Київ як учасник міжнародного семінару «Єврочорнобиль-2». Я зустрілася з цим 65-річним моложавим чоловіком, який щоранку бігає обов'язковий крос навколо готелю. Без усіляких там церемоній, він запросто погодився дати інтерв'ю «Голосу України».

— Пане Медведєв, навколо вашого виїзду до Великобританії ходило багато чуток, вигадувалася сила-силенна найрізноманітніших історій. А як це було насправді?

— А насправді все було навдивовиж просто. Тільки всій цій історії передувала передісторія. На початку 60-х років я працював завідуючим лабораторією молекулярної радіології, саме тоді й написав книжку про «незабутнього» Трохима Денисовича Лисенка. Був період, коли її навіть хотіла видати АН СРСР, але хрущовську відлигу змінили заморозки, і ця книга про історію біологічної дискусії ходила в самвидаві. Трапилася нагода, і я видав її в Англії під назвою «Зліт і падіння Лисенка».

Якщо самвидав мені ще якось простили, то це вже був великий гріх. Мене навіть протримали три тижні в психіатричній лікарні, настільки це не вкладалося в поняття радянської благонадійності. Про відрядження за кордон, а мене досить часто запрошували на різноманітні міжнародні конгреси, годі було й мріяти. Ну, за кордон — зась, а в Київ на міжнародний симпозіум заборони нібито й не було. От я й поїхав. А матір міст руських зустріла мене нарядом з шести службістів у штатському — і у відділення міліції за порушення громадського порядку. І свідки знайшлися.

Ну, поки з'ясовували, розбиралися, то й симпозіум закінчився. Відправили у «супроводі» до Москви. А тут директор інституту: «Вам дозволено відрядження до Англії». В Лондоні все відбувалося прозаїчно — у посольстві мій паспорт конфіскували, вручивши указ, підписаний Брежнєвим, про позбавлення мене громадянства. Звинувачення — за антирадянську агітацію і пропаганду.

— А що там таке страшне було в тій книзі?

— Навіть за тодішніми мірками нічого страшного. Та тоді було байдуже, що в книзі. Головне, що виявив непослух, не запитав дозволу.

— І що повинна була відчути людина, опинившись у такій ситуації?

— Приємного мало, звичайно. Треба було жити, працювати, заробляти. Правда, я почувався досить впевнено: мав професію, володів англійською, одержав гонорар за книгу. На роботу мене взяли. Правда, я протягом двох років одержував не зарплату, а допомогу спеціального фонду.

— Виїзд до Великобританії не був вашим добровільним вибором. Оцінюючи цю обставину з позиції сьогодення, ви дякуєте КДБ чи жалкуєте за тим, що, можливо, могло б здійснитися для вас у Радянському Союзі, але не здійснилося?

(Закінчення на 10-й стор.).

Р... ЧЛЕН...

25—28 квітня ... працювала Між... тяча екологічн... «Земля нам і ... організована АН... раїнським відді... світньої лаборато... ліканською ради... рада охорони при... їнським центро... дітей та юнацтв... вчителів Києва, ... палацом дітей ... імені Островсько... ки — діти з Укр... Білорусії, Молд... Франції, Болгар... та інших краї... обрала Президі... екологічного ...

Один з членів ... 17-річний ліцеїс... Рафал **Козел,** ... ти інтерв'ю «до... ламентській газе...

— Рафале, ... Асамблеї ти вва... серйознішою?

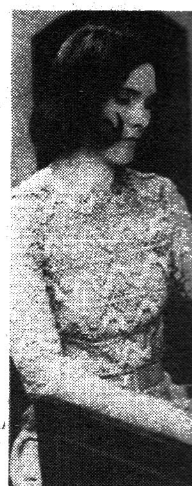
— Мабуть,

ЖИТОМИ...

Чотири місяці ... радянсько-югосла... приємство «Ін... головним засно... є Житомирськи... статів-автоматів. ... лютно самостій... ство із своєк... власним рахуно... Всі взаємини із ... сновником побуд... говірній основі. ... мат» виплачує ... лютно все — ві... обладнання та ... площі до послуг... ться окремим ... підрозділам.

Спільне підпр...

БРА...

На знімку: Дж... Фінк.

З ПО...

Футбол. Моско... так» на полі ста... никах обіграв лі... ту СРСР — кома... 2:0. Відзначився... ко і Кульков. ... м'яч, на думку ... хівців, було заб... положення «поз... біт зустрічі ... не вагаючись, пон... Але цей епізод ... мається, предме...

...бориген» із Мелітополя

у колиш-
ділу капі-
тва Мелі-
у «Холод-
енсіонера,
ого батько
ацював на
залізниці,
Микола
в Харбіні,
ах Китаю.
у школу,
час пра-
зніше в

икола Ми-
громадя-
юзу. Жи-
Історія,
ще раз
ину, що
кної люди-
анх... іс-
ітек...рно-
місцевого
цятитрьох-
безробіт-

сквері, на
оряд при-
європеєць
вся мене
лося —

тан-норве-
підемо в
, і місце

ше ...
з
вантажу
Через два
правити у
об не пла-
нді під
рту капі-
нею.

Ми — українці

Земляк не залишив мене. Якось ми зняли одну шлюпку з нашого судна, встановили мотор і рушили у подорож. Там десятки маленьких і великих островів. Ось і вирішили пливти від одного до іншого.

Висадились на невеликому острові. Йдемо берегом, захопилися, голосно розмовляємо, змішуючи російські та англійські слова. Раптом розсуваються зарості кущів і з'являється напівголий чоловік з довгим світлим волоссям, густою бородою і з голубими очима.

— Відкіля ви, хлопці? — питає.

Ми остовпіли. З'ясувалося, що дивний абориген — за віросповіданням молоканин, народився і виріс у Мелітополі. Як і його одновірці, свято шанував заповідь із Біблії «Не убий!». Коли прийшов час служити в царській армії (а було це ще до революції), разом з двома ровесниками подався у портове місто Миколаїв, де заховався на американському торгівельному судні. Під час плавання втікачів виявили. За американськими законами, їх можна було висадити лише в тому порту, де є американське консульство. Ось так і закинуло трьох мелітопольців спочатку в Китай, а потім на Гавайські острови. Деякий час працювали вони в порту Гонолулу вантажниками. Хтось запропонував поїхати на один із островів у океані. Тут і влаштувалися. Завели сім'ї, жили, проповідуючи релігію своїх предків.

На той час, коли ми опинилися на цьому острові, двоє вже померли. Залишився один Григорій Кичко. Для нього ми були найбажанішими гостями. Він пригощав нас великими смачними кавунами. Ми здивувалися, що ніде в цих краях таких плодів не зустрічали. Григорій пояснив, що зерна цих «монастирських кавунів» — з далекого Мелітополя. На місцевому грунті вони виростали до небачених розмірів.

Григорій звик до нового життя і не скаржився на долю. Але туга за Батьківщиною, ні-ні, та й брала за душу.

— Хлопці, — говорив Кичко-абориген, коли через два тижні ми залишали його доброзичливий острів, — прийдете додому, обов'язково побувайте у Мелітополі. Багато я поблукав по світу, але кращого місця не зустрічав...

Я тоді дуже здивувався. Як тут, у благодатному краю, людина тужить за якимось Мелітополем?

Коли в 1953 році ми з дружиною поверталися на Батьківщину, при оформленні документів мене запитали, де я хотів би поселитися. Трохи подумавши, я назвав Мелітополь.

Розповідь записав Сергій АВДЄЄНКО, член Спілки журналістів СРСР.

—Експрес-інтерв'ю—

РАФАЛ, ЧЛЕН ПАРЛАМЕНТУ

25—28 квітня у Києві працювала Міжнародна дитяча екологічна асамблея «Земля нам і нащадкам», організована АН УРСР, Українським відділенням Всесвітньої лабораторії, Республіканською радою Товариства охорони природи, Українським центром творчості дітей та юнацтва, Спілкою вчителів Києва, Київським палацом дітей та юнацтва імені Островського. Учасники — діти з України, Росії, Білорусії, Молдови, Литви, Франції, Болгарії, Польщі та інших країн. Асамблея обрала Президію Дитячого екологічного парламенту. Один з членів Президії — 17-річний ліцеїст з Кракова Рафал **Козел,** погодився дати інтерв'ю «дорослій» парламентській газеті.

— Рафале, яку акцію Асамблеї ти вважаєш найсерйознішою?

— Мабуть, екологічний моніторинг. Ми виїздили на катері в район Київського моря, брали там проби води, грунту, повітря. Це було настільки серйозно, що своїх дівчат ми з собою не брали. І добре зробили.

— Як тобі сподобалася культурна програма Асамблеї?

— Хороша була «Наталка Полтавка» в Оперному театрі. Взагалі сподобався Київ, його масштаби, і навіть Залізна Баба, над якою тут кепкують.

— Як ти почуваєшся у парламенті, та ще й міжнародному?

— Цілком нормально. Адже я встиг трохи побачити світу. Мої батьки — лікарі, нам довелося трохи пожити в Африці, в Іспанії...

Розмову вела Ніна ІЩЕНКО.

На фото Юрія ЮРЧЕНКА — Рафал КОЗЕЛ.

—Співробітництво—

ЖИТОМИРСЬКИЙ «ІНТЕРАВТОМАТ»

Чотири місяці діє спільне радянсько-югославське підприємство «Інтеравтомат», головним засновником якого є Житомирський завод верстатів-автоматів. Це абсолютно самостійне підприємство із своєю дирекцією, власним рахунком у банку. Всі взаємини із заводом-засновником побудовані на договірній основі. «Інтеравтомат» виплачує заводу абсолютно все — від оренди за обладнання та виробничі площі до послуг, що надаються окремим структурним підрозділам.

Спільне підприємство спеціалізується на випуску поліпшених верстатів моделі 1Б216-6К.

Важливою перевагою нового підприємства є те, що воно може встановлювати договірні ціни за свою продукцію не тільки на зовнішньому, а й на внутрішньому ринках.

Попит на верстати нового підприємства досить високий. Договори на їх поставку укладені багатьма підприємствами — нашими та зарубіжними.

Григорій ШЕВЧЕНКО, журналіст.

Житомир.

—Таке життя...—

ОБКРАДЕНО І ОСВЯЧЕНО

Уранці працівники міської газети обговорювали дві незвичайні події: обкрадено недавно встановлений редакційний кіоск, а молодий водій загубив кругленьку суму грошей...

Та чистим газетним полосам журба ні до чого. Тим паче, що до міста прибув глава Української автокефальної православної церкви Патріарх Мстислав, а в самій редакції закінчувався ремонт... Одне слово, неспокій наших буднів продовжився і лише увечері вгамувався урочистим акордом. З благословіння його святості помічник Патріарха отець Петро разом з настоятелем місцевого храму УАПЦ протоієреєм Олегом освятили приміщення міськрадівської редакції «Вільне слово».

А наступного дня все-таки знайдені гроші (6 тисяч карбованців) 5-річною Олею були повернуті власникові.

Петро МАЛІШ, заступник редактора.

Хмельницький.

—...стріч з цікавим співрозмовником—

З ПРАВА ...А ВІЗУ

ніх десятиріччя це прізв...ом антирадянщини, по...рати Рой і Жорес Мед...нима... ...опоту службам нагля..., тим, хто звик ...ізь призму ідеологічних ...лося б, складного: живи ...крок із заданим курсом ...без проблем.

...власну думку, відмін...инятої і схваленої, дово...торика і філософа Роя ...ли з партії, що означа...льнення з роботи. Біохі... Жореса Медведєва було ...кого громадянства. ...фіційного списку, та ...вати творчої смерті.

Увесь цей тривалий період вони жили і творили, не змінюючи поглядів, видаючи свої книги за кордоном. Час від часу на них спускали засоби масової інформації, щоб нагадати: брати Медведєви зводять наклепи на існуючий лад.

Перебудова все розставила на свої місця: Роя Медведєва обрано народним депутатом СРСР, а Жоресу Медведєву повернуто громадянство СРСР.

Недавно Жорес Медведєв відвідав Київ як учасник міжнародного семінару «Єврочорнобиль-2». Я зустрілася з цим 65-річним моложавим чоловіком, який щоранку бігає обов'язковий крос навколо готелю. Без усіляких там церемоній, він запросто погодився дати інтерв'ю «Голосу України».

...ів, навко-
до Вели-
агато чу-
сила-си-
ніших іс-
насправ-

все було
Тільки
передувала
початку
вав заві-
ю моле-
саме то-
кку про
жима Де-
Був пері-
отіла ви-
хрущов-
ли замо-
о історію
ходила в
я нагода,
ї під на-
я Лисен-

ені ще
це вже
ене на-
тижні в
оні, на-

стільки це не вкладалося в поняття радянської благонадійності. Про відрядження за кордон, а мене досить часто запрошували на різноманітні міжнародні конгреси, годі було й мріяти. Ну, за кордон — зась, а в Київ на міжнародний симпозіум заборони ніби й не було. От я й поїхав. А матір міст руських зустріла мене нарядом з шести службистів у штатському — і у відділення міліції за порушення громадського порядку. І свідки знайшлися.

Ну, поки з'ясовували, розбиралися, то й симпозіум закінчився. Відправили у «супроводі» до Москви. А тут директор інституту: «Вам дозволено відрядження до Англії». В Лондоні все відбувалося прозаїчно — у посольстві мій паспорт конфіскували, вручивши указ, підписаний Брежнєвим, про позбавлення мене громадянства. Звинувачення — за антирадянську агітацію і пропаганду.

— А що там таке страшне було в тій книзі?

— Навіть за тодішніми мірками нічого страшного. Та тоді було байдуже, що в книзі. Головне, що виявив непослух, не запитав дозволу.

— І що повинна була відчути людина, опинившись у такій ситуації?

— Приємного мало, звичайно. Треба було жити, працювати, заробляти. Правда, я почувався досить впевнено: мав професію, володів англійською, одержав гонорар за книгу. На роботу мене взяли. Правда, я протягом двох років одержував не зарплату, а допомогу спеціального фонду.

— Виїзд до Великобританії не був вашим добровільним вибором. Оцінюючи цю обставину з позиції сьогодення, ви дякуєте КДБ чи жалкуєте за тим, що, можливо, могло б здійснитися для вас у Радянському Союзі, але не здійснилося?

(Закінчення на 10-й стор.).

—У світлі рампи—

БРАВО, ДЖОЙС

На знімку: Джойс Редекоп-Фінк.

Яскраві весняні букети минулої неділі принесли шанувальники цієї для багатьох з нас уже напівзабутої клавесинної музики. У Трапезній церкві Києво-Печерської лаври виступала виконавиця творів Куперена, Рамо, Скарлатті, Баха Джойс Редекоп-Фінк, яка приїхала на гастролі з Німеччини.

Чарівна Джойс підкорила київську публіку віртуозним виконанням не лише старовинної музики епохи бароккo, а й сучасних творів. І це не дивно, адже солістка досягла в своїй майстерності чималих вершин — була лауреатом багатьох європейських музичних фестивалів.

У програмі артистки на нинішній рік — гастролі в Москві, Ленінграді, Ризі, а також в Італії та Канаді.

Валентина ПОЛІЩУК.

ПОГОДА

Як повідомили нашому кореспонденту з Гідрометеоцентру, 1—2 травня по республіці пройдуть короткочасні дощі, подекуди з грозами. Вітер південно-східний, 5—10 метрів на секунду. Температура вдень 14—20, вночі 2—8 градусів тепла, на Правобережжі України подекуди на грунті приморозки 0—3 градуси.

По Київській області сьогодні вдень короткочасний дощ, можлива гроза. Вітер південно-східний, 5—10 метрів на секунду. Температура 15—20 градусів тепла.

—Спорт—

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Футбол. Московський «Спартак» на полі стадіону в Лужниках обіграв лідера чемпіонату СРСР — команду ЦСКА — 2:0. Відзначилися Перепаденко і Кульков. Утім, перший м'яч, на думку більшості фахівців, було забито з явного положення «поза грою». Арбітр зустрічі Олексій Спірін, не вагаючись, показав на центр. Але цей епізод ще стане, думається, предметом гарячих дискусій. Більше того, він не додасть авторитету нашому суддівському корпусу, який вже на старті чемпіонату припустився багатьох грубих помилок. Згадаймо хоча б матч «Шахтаря» з ЦСКА. Прорахунок бакинця Рагімова призвів до непорядків на стадіоні.

Перша ліга. «Буковина» — «Геолог» — 2:0, «Зімбрул» — «Уралмаш» — 1:0.

Фото Леоніда ПІДЛУЖНОГО.

Про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю Української РСР при переході республіки до ринкової економіки

(Продовження. Початок на 3-й стор.).

...вого договору деякі відомості та документи.

При укладенні трудового договору забороняється вимагати від осіб, які поступають на роботу, відомості про їх партійну і національну приналежність, походження та документи, подання яких не передбачено законодавством».

15. Частину третю статті 26 викласти в такій редакції:

«Випробування не встановлюється при прийнятті на роботу: осіб, які не досягли вісімнадцяти років; молодих робітників після закінчення професійно-технічних і технічних училищ; молодих спеціалістів після закінчення вищих і середніх спеціальних учбових закладів; звільнених в запас з лав Радянської Армії; інвалідів, направлених на роботу відповідно до рекомендацій медико-соціальної експертизи. Випробування не встановлюється також при прийнятті на роботу в іншу місцевість і при переведенні на роботу на інше підприємство, в установу, організацію, а також в інших випадках, якщо це передбачено законодавством».

16. Доповнити статтю 27 після частини першої новою частиною другою такого змісту:

«Строк випробування при прийнятті на роботу робітників не може перевищувати одного місяця»;

частину другу вважати частиною третьою.

17. У статті 32 слова «у статтях 33, 34 і 147» цього Кодексу замінити словами «у статтях 33 і 34 цього Кодексу та в інших випадках, передбачених законодавством».

18. Частину першу статті 36 доповнити пунктом 8 такого змісту:

«8) підстави, передбачені контрактом».

19. У статті 38:

частину першу викласти в такій редакції:

«Працівник має право розірвати трудовий договір, укладений на невизначений строк, попередивши про це власника або уповноважений ним орган письмово за два тижні. При розірванні трудового договору з поважних причин власник або уповноважений ним орган повинен розірвати договір у строк, про який просить працівник»;

частину другу виключити; частину третю вважати частиною другою.

20. Пункт 1 частини першої статті 40 викласти в такій редакції:

«1) зміни в організації виробництва і праці, в тому числі ліквідація, реорганізація або перепрофілювання підприємства, установи, організації, скорочення чисельності або штату працівників».

21. Пункт 1 частини першої статті 41 викласти в такій редакції:

«1) одноразового грубого порушення трудових обов'язків керівним працівником».

22. У статті 42:

заголовок викласти в такій редакції:

«Стаття 42. Переважне право на залишення на роботі при вивільненні працівників у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці»;

частину першу після слів «чисельності чи штату працівників» доповнити словами «у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці».

23. Частину першу статті 43 викласти в такій редакції:

«Розірвання трудового договору з ініціативи власника або уповноваженого ним органу не допускається без попередньої згоди профспілкового комітету підприємства, установи, організації, за винятком випадків, передбачених законодавством».

24. Статті 44 і 45 викласти в такій редакції:

«Стаття 44. Вихідна допомога

При припиненні трудового договору з підстав, зазначених у пунктах 3 і 6 статті 36 та пунктах 1, 1^1, 2 і 6 статті 40 цього Кодексу, або внаслідок порушення власником або уповноваженим ним органом законодавства про працю, колективного або трудового договору (стаття 39) працівнику виплачується вихідна допомога у розмірі середнього місячного заробітку.

Стаття 45. Розірвання трудового договору на вимогу профспілкового органу

На вимогу профспілкового органу, який за дорученням трудового колективу підписав колективний договір, власник або уповноважений ним орган повинен розірвати трудовий договір (контракт) з керівним працівником або усунути його із займаної посади, якщо він порушує законодавство про працю і не виконує зобов'язань за колективним договором.

Вимогу профспілкового органу може бути оскаржено працівником або власником чи уповноваженим ним органом у вищестоящий профспілковий орган чи суд».

25. Частину першу статті 49^1 викласти в такій редакції:

«Працівники можуть бути вивільнені з підприємств, установ, організацій у випадках зміни в організації виробництва і праці, при скороченні чисельності або штату».

26. У статті 49^2:

частину другу викласти в такій редакції:

«При вивільненні працівників у випадках зміни в організації виробництва і праці враховується переважне право на залишення на роботі, передбачене законодавством»;

у частині третій слова «скороченням чисельності або штату» замінити словами «змінами в організації виробництва і праці».

27. Статтю 49^3 викласти в такій редакції:

«Стаття 49^3. Пільги і компенсації вивільнюваним працівникам

Працівникам, вивільнюваним з підприємств, установ, організацій, при розірванні трудового договору у зв'язку із змінами в організації виробництва і праці (пункт 1 статті 40) зберігається середня заробітна плата на період працевлаштування, але не більш як на три місяці з дня звільнення з урахуванням виплати вихідної допомоги.

Виплата місячної вихідної допомоги і середнього заробітку, що зберігається, провадиться за попереднім місцем роботи. За зазначеними працівниками зберігається безперервний трудовий стаж, якщо перерва в роботі після звільнення не перевищила трьох місяців».

28. Доповнити Кодекс статтею 49^4 такого змісту:

«Стаття 49^4. Зайнятість населення

Зайнятість суспільно корисною працею осіб, які припинили трудові відносини з підстав, передбачених цим Кодексом, при неможливості їх самостійного працевлаштування, забезпечується відповідно до Закону Української РСР «Про зайнятість населення».

29. Статтю 50 викласти в такій редакції:

«Стаття 50. Норма тривалості робочого часу

Нормальна тривалість робочого часу працівників не може перевищувати 41 години на тиждень.

Підприємства і організації при укладенні колективного договору можуть встановлювати меншу норму тривалості робочого часу, ніж передбачено в частині першій цієї статті».

30. У статті 51:

пункт 1 частини першої викласти в такій редакції:

«1) для працівників віком від 16 до 18 років — 36 годин на тиждень, для осіб віком від 15 до 16 років (учнів віком від 14 до 15 років, які працюють в період канікул) — 24 години на тиждень.

Тривалість робочого часу учнів, які працюють протягом навчального року у вільний від навчання час, не може перевищувати половини максимальної тривалості робочого часу, передбаченої в абзаці першому цього пункту для осіб відповідного віку»;

доповнити статтю частиною четвертою такого змісту:

«Скорочена тривалість робочого часу може встановлюватись за рахунок власних коштів на підприємствах і в організаціях для жінок, які мають дітей віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда».

31. У заголовку і частині першій статті 53 слово «святкових» замінити словами «святкових і неробочих».

32. У частині першій статті 54 слова «частина друга статті 51» замінити словами «частина третя статті 51».

33. У пункті 1 частини першої статті 55 слова «віком до двох років» замінити словами «віком до трьох років».

34. У частині першій статті 56 слова «віком до восьми років» замінити словами «віком до чотирнадцяти років або дитину-інваліда, в тому числі таку, що знаходиться під її опікуванням».

35. У статті 63:

у пункті 1 частини першої слова «віком до двох років» замінити словами «віком до трьох років»;

у частині третій слова «віком від двох до восьми років» замінити словами «віком від трьох до чотирнадцяти років або дитину-інваліда».

36. У статті 73:

заголовок викласти в такій редакції:

«Стаття 73. Святкові і неробочі дні»;

доповнити статтю після частини першої новими частинами другою і третьою такого змісту:

«Робота також не провадиться в дні релігійних свят:

7 січня — Різдво Христове;

один день (неділя) — Пасха (Великдень);

один день (неділя) — Трійця.

За поданням релігійних громад інших (неправославних) конфесій, зареєстрованих в Українській РСР, керівництво підприємств, установ, організацій надає особам, які сповідують відповідні релігії, до трьох днів відпочинку протягом року для святкування їх великих свят з відпрацюванням за ці дні»;

частину другу і третю вважати частинами четвертою і п'ятою, виклавши їх у такій редакції:

«У дні, зазначені у частинах першій і другій цієї статті, допускаються роботи, припинення яких неможливе через виробничо-технічні умови (безперервно діючі підприємства, установи, організації), робрти, викликані необхідністю обслуговування населення, а також невідкладні ремонтні і вантажно-розвантажувальні роботи.

Робота у зазначені дні компенсується відповідно до статті 107 цього Кодексу».

37. У частині першій статті 75 виключити слова «Союзу РСР».

38. Частину третю статті 79 викласти в такій редакції:

«Поділ відпустки на частини допускається на прохання працівника за умови, щоб основна її частина була не менше шести днів для дорослих і дванадцяти днів для осіб молодше вісімнадцяти років».

39. У частині першій статті 80 слова «може бути» замінити словами «повинна бути».

40. У пункті 3 статті 82 слова «віку одного року» замінити словами «віку двох років».

41. Статті 94, 95, 96 і 97 викласти в такій редакції:

«Стаття 94. Оплата праці

Оплата праці працівників визначається їх особистим трудовим вкладом з урахуванням кінцевих результатів роботи підприємства і максимальними розмірами не обмежується.

Забороняється будь-яке зниження розмірів оплати праці залежно від статі, віку, раси, національної приналежності, соціального і майнового стану, належності до громадських і політичних організацій, ставлення до релігії.

Стаття 95. Мінімальний розмір заробітної плати. Індексація заробітної плати

Мінімальна заробітна плата працівників, які перебувають у трудових відносинах відповідно до цього Кодексу, не може бути нижче встановленого державою прожиткового мінімуму.

Державна соціальна гарантія мінімального рівня оплати праці працівників підприємств, установ і організацій незалежно від їх форм власності є обов'язковою на всій території Української РСР.

Заробітна плата підлягає індексації в установленому законодавством порядку.

Стаття 96. Форми і системи оплати праці працівників

Форми, системи і розміри оплати праці працівників встановлюються підприємствами самостійно в колективному договорі.

Підприємства можуть використовувати державні тарифні ставки, оклади як орієнтири для диференціації оплати праці залежно від професії, кваліфікації працівників, складності і умов виконуваних ними робіт.

Стаття 97. Тарифні ставки і оклади

Оплата праці провадиться на підставі встановленої в республіці тарифної сітки ставок і окладів, що визначають мінімальні розміри оплати праці працівників відповідної кваліфікації як державну гарантію мінімального рівня оплати праці при якісному виконанні норм праці.

Підвищені розміри тарифних ставок і окладів понад мінімальні розміри встановлюються самостійно підприємством, установою і організацією в межах наявних коштів на оплату праці».

42. У статті 98 частину першу виключити, частини другу і третю вважати відповідно частинами першою і другою.

43. Статтю 99 викласти в такій редакції:

«Стаття 99. Оплата праці службовців

Оплата праці службовців провадиться на основі схем посадових окладів, які затверджуються власником або уповноваженим ним органом за погодженням з профспілковим комітетом підприємства, організації, установи.

Посадові оклади службовцям установлює керівник підприємства, установи, організації відповідно до посади і кваліфікації працівника. За результатами атестації власник або уповноважений ним орган має право змінювати посадові оклади службовцям у межах мінімальних і максимальних розмірів на відповідній посаді».

44. Частину четверту статті 101 виключити.

45. У статті 107 слова «святкові дні» замінити словами «святкові і неробочі дні», слова «частина друга статті 73» замінити словами «частина четверта статті 73».

46. Статті 143, 147, 152 викласти в такій редакції:

«Стаття 143. Заохочення за успіхи в роботі

До працівників підприємств, установ, організацій можуть застосовуватись будь-які заохочення, що містяться в затверджених трудовими колективами правилах внутрішнього трудового розпорядку».

«Стаття 147. Стягнення за порушення трудової дисципліни

За порушення трудової дисципліни до працівника може бути застосовано тільки один з таких заходів стягнення:

1) догана;

2) звільнення».

«Стаття 152. Передача питання про порушення трудової дисципліни на розгляд трудового колективу або його органу

Власник або уповноважений ним орган має право замість накладання дисциплінарного стягнення передати питання про порушення трудової дисципліни на розгляд трудового колективу або його органу».

47. У частині третій статті 174 слова «законодавством Союзу РСР і, у визначуваних ним межах» виключити.

48. У статті 176 слова «віком до двох років» замінити словами «віком до трьох років».

(Закінчення на 7-й стор.).

Про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю Української РСР при переході республіки до ринкової економіки

(Закінчення. Початок на 3-й і 6-й стор.).

49. У статті 177 слова «від двох до восьми років» замінити словами «від трьох до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів».

50. У статті 178:

доповнити після частини першої новою частиною другою такого змісту:

«До вирішення питання про надання вагітній жінці відповідно до медичного висновку іншої роботи, яка є легшою і виключає вплив несприятливих виробничих факторів, вона підлягає звільненню від роботи із збереженням середнього заробітку за всі пропущені внаслідок цього робочі дні за рахунок підприємства, установи, організації»;

частину другу і третю вважати відповідно частинами третьою і четвертою»:

у частині третій слова «півтора року» замінити словами «трьох років».

51. Статтю 179 і 181 викласти в такій редакції:

«Стаття 179. Відпустки по вагітності, родах і догляду за дитиною

Жінкам надаються відпустки по вагітності і родах тривалістю сімдесят календарних днів до родів і п'ятдесят шість (у разі ненормальних родів або народження двох чи більше дітей — сімдесят) календарних днів після родів, які обчислюються сумарно і надаються жінкам повністю незалежно від кількості днів, фактично використаних до родів, і, за їх бажанням, частково оплачувані відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею віку двох років з виплатою за ці періоди допомоги по державному соціальному страхуванню.

Крім зазначених відпусток, жінці, за її заявою, надається додаткова відпустка без збереження заробітної плати по догляду за дитиною до досягнення нею віку трьох років. У разі, коли дитина потребує домашнього догляду, жінці надається відпустка без збереження заробітної плати тривалістю, визначеною у медичному висновку, але не більше, як до досягнення дитиною шестирічного віку.

Підприємства і організації за рахунок власних коштів можуть надавати жінкам частково оплачувану відпустку та відпустку без збереження заробітної плати по догляду за дитиною більшої тривалості.

Частково оплачувана відпустка і додаткова відпустка без збереження заробітної плати по догляду за дитиною можуть бути використані повністю або частинами також батьком дитини, бабою, дідом або іншими родичами, які фактично здійснюють догляд за дитиною.

За бажанням жінки та осіб, зазначених у частині четвертій цієї статті, в період перебування їх у відпустці по догляду за дитиною вони можуть працювати на умовах неповного робочого часу або вдома. При цьому за ними зберігається право на одержання допомоги в період частково оплачуваної відпустки по догляду за дитиною».

«Стаття 181. Порядок надання відпусток по догляду за дитиною і зарахування їх в стаж роботи

Частково оплачувана відпустка по догляду за дитиною до досягнення нею віку двох років і додаткова відпустка без збереження заробітної плати по догляду за дитиною до досягнення нею віку трьох років надаються за заявою жінки або осіб, зазначених у частині четвертій статті 179 цього Кодексу, повністю або частинами в межах встановленого строку і оформляються наказом (розпорядженням) власника або уповноваженого ним органу.

Час частково оплачуваної відпустки по догляду за дитиною до досягнення нею віку двох років і додаткової відпустки без збереження заробітної плати по догляду за дитиною до досягнення нею віку трьох років (до шести років — частина друга статті 179) зараховується як в загальний, так і в безперервний стаж роботи і в стаж роботи за спеціальністю. В стаж роботи, що дає право на щорічні оплачувані відпустки, час відпусток по догляду за дитиною не зараховується».

52. Частину другу статті 182 викласти в такій редакції:

«Жінці, що усиновила дитину, надаються відпустки по догляду за нею на умовах і в порядку, встановлених статтями 179, 181 цього Кодексу».

53. Статті 184 і 185 викласти в такій редакції:

«Стаття 184. Гарантії при прийнятті на роботу і заборона звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей

Забороняється відмовляти жінкам у прийнятті на роботу і знижувати їм заробітну плату з мотивів, пов'язаних з вагітністю або наявністю дітей віком до трьох років, а одиноким матерям — за наявністю дитини віком до чотирнадцяти років або дитини-інваліда.

При відмові у прийнятті на роботу зазначеним категоріям жінок власник або уповноважений ним орган зобов'язані повідомляти їм причини відмови у письмовій формі. Відмова у прийнятті на роботу може бути оскаржена у судовому порядку.

Звільнення вагітних жінок і жінок, які мають дітей віком до трьох років (до шести років — частина друга статті 179), одиноких матерів при наявності дитини віком до чотирнадцяти років або дитини-інваліда з ініціативи власника або уповноваженого ним органу не допускається, крім випадків повної ліквідації підприємства, установи, організації, коли допускається звільнення з обов'язковим працевлаштуванням. Обов'язкове працевлаштування зазначених жінок здійснюється також у випадках їх звільнення після закінчення строкового трудового договору. На період працевлаштування за ними зберігається середня заробітна плата, але не більше трьох місяців з дня закінчення строкового трудового договору.

Стаття 185. Надання вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до чотирнадцяти років путівок до санаторіїв та будинків відпочинку і подання їм матеріальної допомоги

Власник або уповноважений ним орган повинен у разі необхідності видавати вагітним жінкам і жінкам, які мають дітей віком до чотирнадцяти років або дітей-інвалідів, путівки до санаторіїв і будинків відпочинку безкоштовно або на пільгових умовах, а також подавати їм матеріальну допомогу».

54. Доповнити Кодекс статтею 186^{1} такого змісту:

«Стаття 186^{1}. Гарантії особам, які виховують малолітніх дітей без матері

Гарантії, встановлені статтями 56, 176, 177, частинами другою, третьою, четвертою, п'ятою статті 179, частиною другою статті 181, статтями 184 і 186, поширюються на батьків, які виховують дітей без матері (в тому числі і в разі тривалого перебування матері в лікувальному закладі), а також на опікунів (піклувальників)».

55. Статтю 188 доповнити частиною третьою такого змісту:

«Для підготовки молоді до продуктивної праці допускається прийняття на роботу учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів для виконання легкої праці, що не завдає шкоди здоров'ю і не порушує процесу навчання, у вільний від навчання час по досягненні ними чотирнадцятирічного віку за згодою одного з батьків або особи, що його замінює».

56. Статтю 194 доповнити частиною третьою такого змісту:

«Оплата праці учнів загальноосвітніх шкіл, професійно-технічних і середніх спеціальних навчальних закладів, які працюють у вільний від навчання час, провадиться пропорційно відпрацьованому часу або залежно від виробітку. Підприємства можуть встановлювати учням доплати до заробітної плати».

57. Статтю 196 викласти в такій редакції:

«Стаття 196. Броня прийняття молоді на роботу і професійне навчання на виробництві

Для всіх підприємств і організацій встановлюється броня прийняття на роботу і професійне навчання на виробництві молоді, яка закінчила загальноосвітні школи, професійно-технічні навчальні заклади, а також інших осіб молодше вісімнадцяти років.

Районні, міські Ради народних депутатів затверджують плани влаштування на роботу молоді, яка закінчує загальноосвітні школи, і забезпечують їх виконання всіма підприємствами, установами, організаціями.

Відмова в прийнятті на роботу і професійне навчання на виробництві зазначеним особам, направленим в рахунок броні, забороняється. Така відмова може бути оскаржена ними до народного суду».

58. Частину другу статті 221 виключити.

59. Пункт 1 частини другої статті 231 викласти в такій редакції:

«1) працівників, звільнених з ініціативи власника або уповноваженого ним органу про поновлення на роботі, а також про зміну дати і формулювання причин їх звільнення».

60. Частину третю статті 232 викласти в такій редакції:

«Встановлений частиною другою цієї статті строк застосовується і при зверненні до суду прокурора».

61. Частину другу статті 233 виключити.

62. Частину другу статті 234 виключити, у зв'язку з цим частину третю вважати частиною другою.

63. У статті 235:

доповнити після частини другої новою частиною третьою такого змісту:

«У разі, коли не з вини працівника час вимушеного прогулу становить більше трьох місяців, орган, що розглядає трудовий спір, може прийняти рішення про виплату середньомісячного заробітку за весь час вимушеного прогулу»;

частини третю і четверту вважати відповідно частинами четвертою і п'ятою.

64. Статтю 238 викласти в такій редакції:

«Стаття 238. Покладення матеріальної відповідальності на службову особу, винну в незаконному звільненні або переведенні

Суд покладає на службову особу, винну в незаконному звільненні або переведенні працівника на іншу роботу, обов'язок покрити шкоду, заподіяну підприємству, установі, організації у зв'язку з оплатою за час вимушеного прогулу або за час виконання нижчеоплачуваної роботи. Такий обов'язок покладається, якщо звільнення або переведення здійснені з явним порушенням закону або якщо власник чи уповноважений ним орган затримав виконання рішення суду про поновлення на роботі».

65. Статті 240 і 241 виключити.

66. Статті 252 і 252^{1} викласти в такій редакції:

«Стаття 252. Додаткові гарантії для виборних профспілкових працівників, членів рад (правлінь) підприємств і рад трудових колективів

Працівники, обрані до складу профспілкових органів і не звільнені від виробничої роботи, не можуть бути піддані дисциплінарному стягненню без попередньої згоди органу, членами якого вони є; керівники профспілкових органів у підрозділах підприємства — без попередньої згоди відповідного профспілкового органу на підприємстві, а керівники профспілкових органів на підприємстві, профорганізатори — органу відповідного профспілкового об'єднання.

Звільнення з ініціативи власника або уповноваженого ним органу осіб, обраних до складу профспілкових органів і не звільнених від виробничої роботи, допускається, крім додержання загального порядку звільнення, лише за попередньою згодою профспілкового органу, членами якого вони є, а голів і членів профспілкових органів на підприємстві, крім того, — лише за згодою відповідного об'єднання профспілок. Звільнення профспілкових організаторів і профгрупоргів з ініціативи власника або уповноваженого ним органу допускається лише за згодою органу відповідного профспілкового об'єднання.

Членам виборних профспілкових органів, не звільненим від своєї виробничої роботи, надається на умовах, що визначаються колективним договором, вільний від роботи час із збереженням середнього заробітку для виконання громадських обов'язків в інтересах колективу, а також на час їх профспілкового навчання.

Члени виборних профспілкових органів звільняються від виробничої роботи з оплатою в розмірі середнього заробітку за рахунок коштів профспілки на час участі як делегатів на з'їздах, конференціях, що скликаються профспілками, а також у роботі їх пленумів, президій.

Звільнення з ініціативи власника або уповноваженого ним органу працівників, які обирались до складу профспілкових органів, не допускається протягом двох років після закінчення виборних повноважень, крім випадків повної ліквідації підприємства або вчинення працівником винних дій, за які законодавством передбачена можливість звільнення (пункти 3, 4, 7, 8, статті 40 і стаття 41). В цих випадках звільнення провадиться в порядку, передбаченому частиною другою цієї статті.

Члени ради (правління) підприємства, обрані до її складу від трудового колективу, не можуть бути з ініціативи власника або уповноваженого ним органу звільнені з підприємства без згоди загальних зборів (конференції) трудового колективу, які їх обрали.

Члени ради трудового колективу не можуть бути піддані дисциплінарному стягненню без згоди ради трудового колективу. Звільнення членів ради трудового колективу з ініціативи власника або уповноваженого ним органу, крім додержання загального порядку звільнення, допускається лише за згодою ради трудового колективу.

Стаття 252^{1}. Трудовий колектив підприємства

Трудовий колектив підприємства утворюють усі громадяни, які своєю працею беруть участь у його діяльності на основі трудового договору (контракту, угоди), а також інших форм, що регулюють трудові відносини працівника з підприємством.

Повноваження трудового колективу визначаються законодавством».

67. Статті 252^{2}, 252^{3}, 252^{4} виключити.

68. Статтю 252^{6} доповнити частиною третьою такого змісту:

«Бригадири обираються на зборах колективів бригад (таємним або відкритим голосуванням) і затверджуються керівником підрозділу, до складу якого входять ці бригади».

69. Пункт 1 частини першої статті 255 викласти в такій редакції:

«1) допомогою по тимчасовій непрацездатності, а жінки, крім того, допомогою по вагітності, родах і догляду за дитиною до досягнення нею віку двох років».

70. У тексті Кодексу посилання «адміністрація», «адміністрація підприємства, організації», «адміністрація підприємства, установи, організації» замінити на посилання «власник або уповноважений ним орган», «робітники і службовці» — на «працівники».

II. Встановити, що частково оплачувані відпустки, передбачені статтею 179 Кодексу законів про працю Української РСР, з 1 січня 1992 року надаватимуться жінкам до досягнення дитиною віку трьох років.

Голова Верховної Ради Української РСР **Л. КРАВЧУК.**

м. Київ, 20 березня 1991 року.

РІЗНОБАРВНІ ГАСЛА ПЕРШОТРАВНЯ

Експрес-новини

Лідери курдських повстанців наказали своїм бійцям не перешкоджати біженцям-курдам повертатися з гірських районів до таборів у Північному Іраку, які перебувають під охороною сил антиіракської коаліції. Цей наказ видано після того, як командування союзницьких військ звернулося до керівників курдських повстанців з відповідним проханням. Спостерігачі сподіваються, що приблизно через два дні розпочнеться масове прибуття курдських втікачів до створеної союзниками зони безпеки на півночі Іраку.

* * *

Керівники Туреччини та Ірану заявили, що велика кількість курдських біженців, які отаборились уздовж кордонів обох країн, загрожує мирові і стабільності в регіоні. Цю заяву зроблено під час зустрічі турецького президента Озала з президентом Ірану Рафсанджані, який вперше прибув до Туреччини після ісламської революції в Ірані 12 років тому. Обидва державні керівники також висловили бажання поширити турецько-іранське співробітництво у багатьох галузях.

* * *

Рада Безпеки ООН постановила вислати до Західної Сахари свої збройні сили для підтримання миру, які б мали забезпечити припинення вогню та проведення референдуму в справі майбутнього цієї колишньої іспанської колонії. Таке рішення має на меті покласти край довготривалому кривавому конфлікту між марокканською армією, яка окупувала Західну Сахару в 1975 році, та партизанами Фронту ПОЛІСАРІО, що ведуть боротьбу за незалежність цього регіону.

* * *

Голова президії Словенії Кучан повідомив, що переговори між керівниками шести югославських республік, які відбуваються в Чорногорії, знову зайшли в безвихідь. Це вже п'ятий раунд переговорів, спрямованих на врегулювання політичної кризи в Югославії. Згідно із заявами чорногорських офіційних осіб, югославські лідери не можуть дійти домовленості про те, як провести запланований на травень референдум щодо майбутнього цієї балканської держави.

* * *

Прем'єр-міністр Болгарії Попов заявив, що його країна проведе необхідні економічні та політичні реформи для встановлення тісних зв'язків з Європейським економічним співтовариством. На прес-конференції в Брюсселі Попов повідомив, що представники товариства погодились допомогти Болгарії у здійсненні реформ.

* * *

Голова ордена кармелітів у польському місті Перемишлі засудив захоплення і блокаду з боку римо-католиків кафедрального собору міста. Віруючі римо-католики намагаються перешкодити виконанню домовленості, укладеної між римо-католицькою ієрархією та українською католицькою церквою. Згідно з угодою, собор кармелітів здається в оренду нещодавно відновленій у Перемишлі єпархії українських католиків. Асоціація українців у Польщі також висловила протест проти зайняття та блокади собору.

ЄДНІСТЬ — НЕ ТІЛЬКИ НА ТРАНСПАРАНТАХ

Соціальний захист трудящих, вираження їхніх інтересів перед наймачами завжди були на першому плані іспанського профспілкового руху. Мігель АГІЛАР, один з профспілкових лідерів іспанського міста Більбао, ще в роки франкістської диктатури виступав на чолі руху трудящих за свої права.

З ним зустрівся кореспондент «Голосу України».

— Пане Агілар, в Іспанії давно вже впала диктатура Франко, при владі — соціалісти, чи не втратила актуальність профспілкова боротьба у вашій країні?

— Я хотів би зауважити, що, незважаючи на демократичні перетворення, профспілки відіграють важливу роль в житті трудящих. Особливо відчутний вплив профспілок у вирішенні робітничих питань в період економічних криз. Не треба забувати й про те, що в Іспанії тисячі безробітних і їхня армія збільшується.

— У нашій країні профспілки тільки набувають свого реального статусу...

— Ми знаємо про це і прагнемо налагодити з ними якомога тісніші контакти. Мені відомо, що ваші профспілки беруть активну участь в роботі міжнародних профспілкових форумів. Адже вони повинні завжди бути у взаємозв'язку з міжнародним профспілковим рухом — тільки таким чином можна досягнути успіху у вирішенні актуальних проблем. У нас є хороший досвід у вирішенні робітничих проблем. Гасло «Європа без кордонів» — це також і єдність у боротьбі за права трудящих.

— У який спосіб відзначають іспанські профспілки першотравневе свято?

— Треба сказати, що День міжнародної солідарності трудящих довгий час використовували для своїх цілей певні політичні сили. Тепер у вашій країні йде полеміка: одні кажуть, що це комуністичне свято і його треба забути, інші вважають його другим пришестям Христа. Я думаю, варто дивитися більш реалістично на свято і проблеми, які виникають у трудящих, нормально сприймати робітничий рух. А вже справа самих людей — відзначати свято чи ні. Безумовно, нам треба разом відстоювати свої права — і це основне.

Інтерв'ю провів Андрій ЛЕВЧУК.

ПОЗИЦІЯ РОБІТНИКІВ ЧИ СОЦІАЛЬНА ДЕМАГОГІЯ?

Стало вже традицією — регулярно на центральній площі Братіслави проводить свої мітинги Форум робітників. Ставлення до нього громадськості і політичних кіл двояке: одні вважають це відродженням робітничого руху, інші — соціальною демагогією.

На черговий мітинг Форуму робітників зібралося близько двох тисяч чоловік. Головними його темами, як, до речі, і попередніх таких мітингів, були економічна реформа, зростання безробіття, наслідки прийнятого недавно Федеральними зборами закону про позасудову реабілітацію.

Виступаючі оратори з рядів робітників критикували практичну реалізацію економічної реформи і закон про позасудову реабілітацію, який завдасть удару насамперед по трудящих.

Голова всесловацького координаційного комітету Форуму робітників Ф. Дугович звернув увагу перш за все на зростання безробіття, рівень якого в Словаччині вдвоє вищий, ніж у Чехії. За його словами, обіцянки, дані президентом країни та лідерами «ніжної революції», не виконуються.

З Форумом робітників співробітничають і виступають на організованих ним заходах деякі відомі словацькі економісти. Один з них, Я. Філіп, який підписав «Петицію громадян з приводу закону про «велику приватизацію», що одержала широкий резонанс у Словаччині, висловлюється проти намічуваного способу роздержавлення. Головна його мета, вважає він, — реставрація капіталізму в повному масштабі.

Наші підприємства, стверджує Філіп, часто навмисне приводять до банкрутства для того, щоб потім їх дешево купити. Здійснено три девальвації чехословацької крони, які «частково не були виправданими». Вони були спрямовані на здешевлення крони, з тим щоб «іноземний капітал міг легше скупити наші заводи». Він також критично ставиться до прийнятої нещодавно федеральним парламентом Хартії основних прав і свобод громадян, в якій відсутнє гарантоване право на працю, що, за його словами, суперечить Декларації ООН про права людини. Він висловив побоювання, що «ЧСФР може стати напівроззвинутою країною, значно втратити незалежність».

Що ж являє собою Форум робітників? В інтерв'ю газеті «Смена» Ф. Дугович представив його як незалежне об'єднання, незалежний робітничий рух, метою якого є захист інтересів робітників та інших трудящих у Словаччині. Є ідея створити в республіці мережу його клубів, які об'єднали б людей праці за місцем проживання, роботи та інтересами. Робоча людина, підкреслив Дугович, не хоче ні мітингувати, ні страйкувати. Вона хоче спокійно працювати.

Володимир БЕЗКРОВНИЙ.

Братіслава.

Наш прес-клуб

ОЧИМА ЗАРУБІЖНИХ КОЛЕГ

Безробіття, невідоме за комуністичних режимів, стало поширеним прогресуючим явищем у нових демократичних країнах Східної Європи.

За прогнозами спеціаліст[illegible] у середньому 10 відсо[illegible] працездатного населення зможе залишитися без роботи у Східній Європі до кінця 1991 року в результаті поступового переходу від планової до ринкової економіки, закриття нерентабельних підприємств, повного або часткового анулювання субсидій для державних підприємств.

На території колишньої НДР і в Югославії цей показник буде перекрито. Найпесимістичніші прогнози говорять про 50 відсотків безробітних у Східній Німеччині і 20 відсо[illegible] в Югославії, де політична [illegible] і фінансовий хаос загострюють економічний спад.

В Угорщині нині число безробітних досягає більше 100 тисяч чоловік проти 20 тисяч у червні минулого року. Закриття до кінця 1991 року нерентабельних підприємств важкої і гірничодобувної пром[illegible]ловості доведе кількість б[illegible]робітних до 200—250 тисяч чоловік, що становить п'ять відсотків працездатного населення.

У Чехословаччині безробіття збільшилося з 80 тисяч чоловік наприкінці 1990 року до 120 тисяч у кінці січня 1991 року і 152 тисячі в кінці лютого.

Спеціалісти передбачають, що до кінця року безробітних буде 600—800 тисяч чоловік, або 10 відсотків працездатного населення. У Польщі спеціалісти гадають, що [illegible] безробітних перевищить [illegible] кінця цього року [illegible] мільйони чоловік, або 12 відсотків працездатного населення, проти нинішніх 1,2 мільйона чоловік.

У Румунії і Болгарії, які знаходяться тільки на початковій фазі лібералізації цін і приватизації підприємств, прогнози в галузі безробіття досить песимістичні.

Агентство Франс-Пресс (Франція).

Еврика!

ПІД ВІТРИЛОМ ДО ЗІРОК

Спеціалісти американського планетарного товариства розрахували, що, використовуючи тиск сонячних променів, можна протягом однієї години розігнати в космосі сонячне вітрило квадратної форми з боком у одну третину милі до швидкості 16 км/год., яка через 18 діб може зрости до 1,6 км/сек. Теоретично таке вітрило могло б менш як за 4 роки з вантажем у 42 тонни дістатися Меркурія. Йому не потрібний запас палива, а після виконання завдання воно може бути повернуте на навколоземну орбіту для підготовки до нових польотів.

Учені Національного космічного агентства Франції організували клуб розвитку техніки сонячних вітрил, який ставить перед собою мету відзначити у 1992 році Міжнародний рік космосу проведенням вітрильних гонок «Земля—Місяць», правила яких будуть розроблені Міжнародною федерацією астронавтики.

ГОЛОГРАФІЯ НА... БУДІВЕЛЬНОМУ МАЙДАНЧИКУ

В Ольденбурзькому університеті (Німеччина) розроблено голографічну апаратуру, яка дає можливість підібрати цемент та інші будівельні матеріали для реставрації пам'ятників, різноманітних споруд і т. п.

Нова апаратура з точністю у декілька мікрометрів виявляє зміщення, які виникають після усадки або набухання цементу, що може призвести до руйнування чи порушення форми об'єкта.

Головною цінністю голографічної апаратури є неруйнуючий принцип її роботи та можливість використання безпосередньо на місці проведення реставрації, коли за допомогою спеціальних приладів виготовляються контурні карти та об'ємні зображення для аналізу на ЕОМ.

КРІЗЬ ДОЩ, ТУМАН І СНІГ

У Швеції тривають випробування нових спеціальних автомобільних ламп, які нарівні з видимими променями дають ще й ультрафіолетові: перевіряється ефективність нових фар в умовах негоди (туман, дощ, сніг), а також ступінь осліплення ними водіїв зустрічного транспорту.

Нові фари розроблено фірмами «Філіпс» (Голландія) та «Ультралюкс» (Швеція). Частка ультрафіолетового світла в них більша, ніж видимого. Принцип дії заснований на тому, що дорожні знаки, дороговкази, окремі предмети одягу пішоходів покриваються спеціальною фарбою, яка відбиває ультрафіолетові промені у видимому спектрі.

Нові фари, можливо, будуть кріпитися додатково до звичайних та використовуватись у негоду.

РОБОТИ-«ЛІКВІДАТОРИ»

Спеціалісти Національної лабораторії Сандія (США) розробили нових роботів для картографування та усунення радіоактивних відходів під час витоку з підземних сховищ.

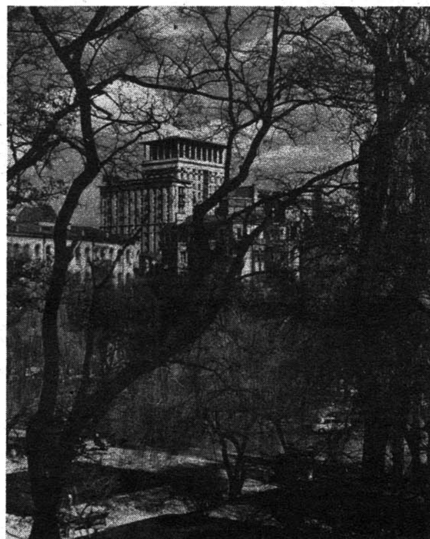
Завдяки роботам подібні операції можуть бути проведені без безпосередньої участі людей і, крім того, у десятки разів скоріше.

Нові механізми мають ультразвукові прилади, машинний зір, радіолокаційні пристрої та детектори металів. Це дає можливість робити тривимірні карти поверхні резервуара та його вмісту. Знайшовши безпечний напрямок, у якому маніпулятор не зустріне перешкод, робот за допомогою вакуумного пристрою переміщує вміст резервуара у спеціальний контейнер.

КИЇВ І ТРАВЕНЬ ВІЧ-НА-ВІЧ

Чи доводилось вам коли-небудь, після кількаденного свята, проводжати своїх гостей, а потім зненацька повернутися до хати— за забутим кожухом, чи за дробовиком — щоб відсалютувати на прощання!

І ось ви увіходите, і вас зустрічає якась особлива, утомлена тиша, і ви раптом розумієте, що хата відпочиває від вашого свята, від безцеремонного тупоту й веселого галасу.

У таку хвилину починаєш розуміти, що вона, ваша стара хата, живе своїм, особливим і автономним, життям, ритми якого не завжди співпадають з вашими.

І ви обережно торкаєтесь старого одвірка — так, як ото кладуть руку комусь на плече.

Чи не такий і Київ — у дні санкціонованих і несанкціонованих, офіційних і неофіційних гамірних велелюдь!

Спробуйте уявити собі просто Київ просто першого травня. Покладіть руку на плече Золотим воротам. Здмухніть бодай з одного молодого каштанового листочка пил, піднятий тисячами ніг.

Він вам цього не забуде.

Фото Миколи КОЗЛОВСЬКОГО.

БЕЗ ПРАВА НА ВІЗУ

Я Б ДОЗВОЛИВ СОБІ СКАЗАТИ ТАК: І В ПЕРЕТВОРЕННІ СІЛЬСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА БЛИСКАВИЧНИХ РІШЕНЬ БУТИ НЕ МОЖЕ. ЩОБ НЕ НАШКОДИТИ...

ГАРАНТОМ КРЕДИТІВ ЗАРАЗ МОЖЕ ВИСТУПАТИ ТІЛЬКИ ГОРБАЧОВ...

ВСЕ, ЩО НЕ ВКЛАДАЛОСЯ В ПОНЯТТЯ РАДЯНСЬКОЇ БЛАГОНАДІЙНОСТІ, ЖОРСТОКО КАРАЛОСЯ.

Зустріч з цікавим співрозмовником

(Закінчення. Початок на 4-й стор.).

— Важко сказати. Шістнадцять років я не мав права на візу. Можливо, коли б перебудова прийшла раніше, то я б краще реалізувався як учений. А з іншого боку, реальні результати досліджень радянської науки в галузі біохімії нижчі, ніж у США і Європі. Та й тоді, в 73-у, боротьба з дисидентами пожорсткішала. Навряд чи для мене це скінчилося б благополучно.

Звичайно, в Англії я як учений працюю впівсили, але можу реалізувати себе як автор історичних і наукових досліджень, тобто роблю те, що навряд чи зміг би робити в Радянському Союзі.

— На жаль, радянському читачеві майже невідома ваша творчість...

— Мені теж прикро, бо маю чималий доробок. Я досліджував історію радянської науки, написав книги про радянських політичних діячів різних періодів. Останнім часом видав кілька книг, серед яких виділив би дві — «Значення Чорнобиля» та «Історія сільського господарства Росії». У першій спробував дослідити анатомію чорнобильської катастрофи, в другій — історію сільського господарства з початку століття до 86-го року, тобто від Сталіна до Горбачова.

— А Чорнобиль... Чому ви взялися за цю тему?

— Бачите, ще коли я жив у Радянському Союзі, то тривалий час працював у галузі застосування радіоактивних ізотопів і впливу радіоактивних випромінювань на організми. А професор Кличковський, мій науковий керівник, досліджував причини уральської ядерної катастрофи. Тому я добре інформований про неї. І коли я 1979 року опублікував свої міркування, то чимало західних експертів навіть не повірили в ймовірність цього факту.

Так я став спеціалістом з ядерних катастроф. І коли сталася ще одна — чорнобильська, то до мене зверталися з проханням прокоментувати або дати пояснення. Я почав цікавитися, досліджувати, вивчати цю катастрофу. Так народилася моя книга. Це не популярний жанр, а дослідження ученого. Тому й інтерес до неї на Заході великий. Книга «Значення Чорнобиля» вийшла у США, а перевидана в кількох країнах світу.

— Ну, а «Історія сільського господарства»... Це підручник для тих, хто прагне перетворень на селі?

— Ні, не підручник. Але, враховуючи ті проблеми, які зараз виникли у Радянському Союзі з виробництвом сільськогосподарської продукції, можливо, мій аналіз ситуації, яка склалася, стане в пригоді. Я б дозволив собі сказати так: і в перетворенні сільського господарства блискавичних рішень бути не може. Щоб не нашкодити.

Зараз великі надії покладаються на фермерство. Але фермер — це не просто селянин, а сучасний виробник товарної продукції. Свого роду універсальний спеціаліст. До добору таких спеціалістів слід підходити дуже обережно.

— Кажуть, що брати Медведєви ворогують, бо один з них марксист, горбачовець, а інший — антикомуніст...

— Ні, ми брати-близнята. А у таких людей, як відомо, спільна реакція, вони психологічно дуже близькі. Якщо ми відрізняємося, то тільки тим, що живемо в різних суспільних умовах.

Так, у нас різні політичні погляди — він марксист, а я не дотримуюся якоїсь певної філософії. Тобто я не можу сказати, що я не марксист. Це не моя сфера, я не вважаю себе політичною фігурою. Мій брат — історик, філософ, у мене інша професія. Це нам не заважає. Ми разом написали дві книги, я допомагав йому протягом усіх років, коли радянське суспільство вважало його ізгоєм.

— А ще кажуть, що ви — агенти КДБ...

— У тому, що існують усілякі версії, немає нічого дивного. Зараз, як і раніше, не люблять людей неординарних, незалежних. А якщо вони популярні, то тим більше. Тому щоразу виникає потреба нацькувати на таких натовп. Така психологія політичної боротьби. Я до цього ставлюся спокійно. Може тому, що я тут не живу, і мені менше дістається.

— Ви — людина незалежна?

— Хто може сказати, що він повністю незалежний? В Англії я був би більш незалежний, ніж в СРСР, бо державні структури там гнучкіші, вони дають громадянинові більше свобод. Я б сказав так: там людина, працівник менше залежить від дрібних чиновників. Жити в залежності від чиновників ЖЕКів, завів і заступників завів, на мою думку, жахливо.

— Як ви ставитеся до депутатської діяльності свого брата?

— Я не можу сказати, що постійно стежу за роботою Верховної Ради СРСР, за всіма виступами Роя, але я поділяю його позиції. Наскільки мені відомо, він не входить до жодної парламентської групи і, виступаючи, висловлює лише особистий погляд на події, явища. Мені, наприклад, імпонує його позиція по Прибалтиці. Думаю, що його виступ з приводу того, що Прибалтика завойована СРСР, а не добровільно приєднана, був уроком історії і для депутатів, і для Президента.

— Ваш погляд на перебудову в Радянському Союзі?

— Як це завжди буває при радикальних змінах — виявляються і прогресивні сили, і консервативні. Допущено чимало помилок, правда й неминучих у таких ситуаціях. Очевидний розвал економіки, а таке враження, що ніхто не знає, як вийти з кризи. Про ринкові відносини уявлення більш ніж приблизні.

Крім того, ви не бажаєте розлучатися з соціалістичними досягненнями. З ними й розлучатися не треба, вони залишаться з вами назавжди. Як, приміром, висотна жінка з мечем на київських схилах, споруда московського університету, як символ сталінізму. Як Академії наук у кожній республіці, а незабаром до цього списку додасться ще й Російська. У Німеччині не існує академії наук, а наука там розвивається. Хіба від цього позбавишся, та ще й швидко?

Та й ринок... Перейдеш на ці відносини в один день? 500 днів — це капіталістична утопія. Ви хочете, як швидше, а виходить, як гірше. І всі невдачі звалюєте на Горбачова...

— Це можна зрозуміти: рівень життя, на жаль, не зростає...

— Але за це має відповідати уряд, економісти, а не політичний лідер. На Заході політичні лідери не вирішують економічних проблем. На жаль, у вас цінують лідера за популістські обіцянки, а не за результати. На мій погляд, якби в 85-у році біля керма став, приміром, Єльцин, то я абсолютно переконаний, що не було б у вас ні перебудови, ні переходу до ринку. Він би проводив жорстку партійну, андроповську лінію: є дисципліна — підкоряйся і працюй. Єльцин — уособлює в собі типового партійного боса, у нього диктаторський підхід до вирішення проблем.

Горбачов же — інтелігентніший, м'якіший, він уміє маневрувати у складних ситуаціях. На Заході його популярність надзвичайно висока.

— Можливо, у круговерті наших останніх подій, які викликають далеко не позитивні емоції, ми не все бачимо...

— Ви багато у ньому не розгледіли. Ще недавно у світі існувала реальна загроза агресії з боку СРСР з його мілітаристською економікою і бюджетом. Не скажеш, що Радянський Союз збирався нападати, але загроза існувала. Горбачов усунув цю загрозу. Холодна війна закінчилася. Це благо для всіх народів, але в СРСР до цього ще не адаптувалися.

А інший аспект — чимало радянських економістів вважають, що в ринкові відносини країна може увійти з допомогою західних кредитів. Але ж цю допомогу надаватимуть не альтруїсти, а люди, які підуть на це, маючи гарантію, що кредити повернуться до них з процентами. Подобається це кому, чи ні, але таким гарантом зараз може виступати тільки Горбачов...

Інтерв'ю взяла Валентина ПИСАНСЬКА.

СТРАЙКОМ ОБРАЛИ НА ПРОХІДНІЙ

На одному з чергових сесійних засідань Верховної Ради УРСР йшлося про страйковий рух у республіці. Думки були різні, як і позиції депутатів — від підтримки до заборони будь-яких громадських виступів, спрямованих на розхитування економіки, підрив політичної стабільності. А тим часом цей рух набирає розмаху.

По закінченні зміни біля прохідної Вінницького дослідного приладобудівного заводу почали збиратися робітники. Хто стихійно, хто організовано, хто просто на вимогу інших. Саме тут планувалося провести збори, обговорити нинішню складну економічну ситуацію, обрати страйком підприємства. Той варіант, який намітила адміністрація (збори мали відбуватися у дворі між корпусами заводу, як кажуть, подалі від стороннього ока), явно не вдовольнив більшість. Тому й гуртувалися на прохідній. Сюди ж підходили й представники інших підприємств, люди випадкові.

Найболючіша проблема — підвищення цін. Безперечно, вона торкнулася кожного. Дехто розгубився чи просто замислився: як жити далі, за що? А на цьому заводі ситуація ускладнилася й тим, що у зв'язку з відсутністю фонду зарплати припинено виплату компенсації на оздоровлення відпускникам. Кажуть, то явище тимчасове, у другому півріччі ці гроші буде нараховано. Але, розмовляючи з робітниками, вловив і їхній пригнічений настрій, і недовіру до тих обіцянок. Так само робітники не вірять, що адміністрація, профком здатні чи принаймні намагаються зробити для них щось добре. Про це говорили виступаючі: ведучий зборів інженер-технолог А. Задойко, регулювальниця С. Білецька. Серед промовців були також люди прийшлі. Це, зокрема, активісти Незалежного руху імені В. Стуса. Дехто в натовпі кинув репліку: «Ми їх сюди не просили. Геть!» Йому одразу відпарирували: «Так само не запрошували секретаря міськкому Компартії України, а він виступає».

Активність учасників зборів мала в основному мітинговий характер. Було дуже багато бажаючих говорити з місця, але коли справа доходила до трибуни, то робітнича більшість відчувала якусь загальну розгубленість і на трибуну не йшла. Так само розгублено виступили й директор заводу В. Підкопаєв і голова профкому О. Климчук. А обіцянки на так звану «перспективу» присутніх явно не вдоволняли. Робітники багато чим незадоволені: і присутністю трьох кооперативів на території заводу, і непомірно роздутим управлінським апаратом, і роботою адміністрації. За цією невдоволеністю звучали конкретні пропозиції: переглянути номенклатурний список і тарифні ставки, підвищити грошову компенсацію робітникам, домогтися зниження цін на промислові і продовольчі товари для незаможних верств населення тощо. Якщо ж оцінювати виступи керівників у цілому, то вони, відверто скажемо, були декларативними, витриманими в дусі тих застійних часів, коли питання ставилося на якомусь певному рівні і... не вирішувалося.

— Це чистої води демагогія, — прокоментував один з робітників.

Так оцінила виступи, певно, й більшість. Адже невдовзі обирали страйком підприємства у складі 12 чоловік. Серед них, до речі, виявився лише один «ітеерівець» — ведучий зборів А. Задойко, решта — робітники. Потім прийняли резолюцію зборів, внесли до її тексту певні зміни й доповнення.

Після зборів дехто підходив до новообраних членів страйкому, поздоровляв їх, бажав плідної роботи, а дехто обурювався: «Обрано страйком незаконно, шляхом мітингової демократії. Треба було кандидатури в робітничому колективі обговорити, скласти протоколи...» Звичайно, це істотне упущення цих виборів. Але я думаю й так: аби працював страйком, аби відстоював інтереси робітничі. Адже профком та інші громадські структури саме на цьому підприємстві себе, здається, вичерпали. Чи ні?

Валерій ЛАЗАРЕНКО,
власний кореспондент «Голосу України».
Вінницька область.

УКРАЇНА НА ШЛЯХУ ДО РИНКУ: ПОГЛЯД З-ЗА ОКЕАНУ

Як ми вже повідомляли («Голос України» від 16 січня 1991 року), у Гарвардському університеті (США) перебуває на стажуванні наш земляк, тридцятитрьохрічний доктор економічних наук Олександр Савченко (Київський інститут народного господарства). Продовжуючи своє співробітництво з «Голосом України», Олександр щойно надіслав з-за океану свій черговий матеріал. Цього разу — діалог з Янушем Корнаї, відомим угорським економістом, членом Академії наук кількох західних країн, професором Гарвардського університету. Я. Корнаї добре знає як «командну», «соціалістичну» економіку Угорщини, так і західну економічну науку. Отже, Україна на шляху до ринку. Погляд з-за океану.

Олександр Савченко. Вже декілька місяців я перебуваю у США, але моя увага прикута до України. Проекти, над якими я працюю, також пов'язані з Україною — «Приватизація» і «Впровадження національної конвертованої валюти на Україні». Знаю, що і ви тут, у США, весь час думаєте про Угорщину, а ваша остання книжка «Шлях до вільної економіки» стала своєрідним бестселером у колишніх соціалістичних країнах. Приємно, що незабаром вона вийде і на Україні у видавництві «Наукова думка».

Отож, я пропоную обговорити ключові проблеми перехідного періоду ринкової економіки. Це пов'язано ще й з тим, що нині наш парламент і уряд повторюють деякі помилки, яких припустилися свого часу Польща, Угорщина, Югославія.

Насамперед, про запровадження своєї валюти. Ви знаєте, що минулого року емісія грошей в СРСР досягла рівня 25 мільярдів карбованців, при значному спаді виробництва. Подібна «емісійна політика» — це обман народу. Окрім того, це веде до експлуатації одних республік іншими. Що маю на увазі? Торік, наприклад, емісії грошей на Україні не було (допомогли купони). Але Центр керував обміном українських товарів — м'яса, цукру, верстатів на знецінені гроші, які «випускали» для інших республік.

Емісія грошей зростає, а це означає, що економіка буде зруйнована остаточно. То, може, не варто чекати кінця, а якнайшвидше впроваджувати свою банківську систему? За допомогою власної валюти Україна захистить свій ринок від пограбування.

Януш Корнаї. Власна грошова система — це крок до повної економічної незалежності. Всі зовнішньоекономічні справи, в тому числі і фінансові відносини з іншими республіками, мають бути під юрисдикцією суверенної держави. Уряд суверенної держави повинен проводити також самостійну податкову політику, мати свій центральний банк з монопольним правом випуску грошей. У суверенній країні мають бути тільки одні легальні гроші. Це, правда, не означає, що інша тверда валюта не може бути конвертована у гроші суверенної країни.

Але все це пов'язано з політичною незалежністю. Загальних рецептів, як перейти до власної грошової системи, я не даю. Це залежить від економічних і політичних обставин.

О. С. Правильно, не можна впроваджувати нову грошову одиницю без повної політичної і економічної незалежності. Треба підготуватися і організаційно, і технічно. Маю на увазі митну службу, запаси основних товарів, резерв валюти, золота тощо. Але все це треба робити швидко і рішуче.

Друга проблема — конвертованість грошей. За моїм проектом, українські гроші за короткий період мають пройти такі стадії: а) обмін знецінених карбованців на гривні; б) внутрішня конвертованість на тверду валюту; в) зовнішня конвертованість; г) інтеграція у європейську фінансову систему. Що, на вашу думку, сприятиме конвертованості українських грошей?

Я. К. Насамперед своя грошова система. Далі треба тримати під постійним контролем зовнішню торгівлю і борги. Дуже важливо правильно визначити реальний курс обміну національних грошей на тверду валюту. Починати можна з курсу чорного ринку, але «білий» курс має бути трохи нижчим. Треба лібералізувати також імпортну політику, щоб була конкуренція між імпортерами. Треба мати валютні резерви для постійного обміну чи згоду кредиторів дати позику відразу, в разі потреби.

О. С. На цей процес значно впливає зовнішній борг. Якщо розподілити борг СРСР між республіками пропорційно населенню, то Україна матиме 10 мільярдів доларів боргу. А ще рік — півтора тому цей «подарунок» Центру був би меншим на 1—2 мільярди. Справа у тім, що Союз швидко знищує всі валютні активи, бере нові кредити і проїдає їх. Але ця валюта здебільшого не йде на Україну, то чому ми маємо відповідати за таку політику Центру. Особисто я вважаю, що всі борги, які «заробив» уряд СРСР після проголошення Декларації про державний суверенітет України, не мають до нас ніякого відношення. Це повинні усвідомити короткозорі кредитори з союзного уряду.

Інша проблема — це зовнішньоекономічний торговий баланс. За моїми підрахунками, ми нині маємо позитивне сальдо. У світових цінах також. Але, звичайно, потрібні детальніші підрахунки.

Я. К. Я дуже критично ставлюсь до торгового балансу, бо ціни у карбованцях нічого не варті. У світових цінах картина може бути зовсім іншою. Тому перед тим, як розробляти план конвертованості національної валюти, ви мусите всі зовнішні розрахунки провести у світових цінах. Це дуже складно. Треба враховувати і якість товарів. Але без цього не обійтися.

Нині ви не знаєте реальних цін на свою продукцію. Бо ціни, за якими купує ваші товари Угорщина, Болгарія чи, скажімо, Монголія, це одні ціни. А за яку ціну купить ці товари Японія?

О. С. Припустимо, ми вже маємо свою валюту. Але ж чи буде ефективною ця грошова система, якщо її покласти на тотальну державну власність? Мабуть, ні. А яка ваша думка: з чого варто починати — з приватизації чи політичної стабілізації?

Я. К. Універсального рецепту немає. Хоча можна говорити про мінімальний рівень приватизації, який має передувати успішній макростабілізації. Але високий рівень приватизації не є головною умовою стабілізації. З іншого боку, стабільна грошова система і загальна рівновага на ринку — запорука успішної приватизації.

О. С. Як на мене, якщо залишиться тотальна державна власність, то і нову грошову одиницю чекає інфляція. Тому певний рівень приватизації має передувати політичній стабілізації.

Я. К. Якщо до проведення фінансової реформи вам треба добре готуватися, то розвивати приватний сектор ви можете вже сьогодні. Треба якнайшвидше йти на розвиток малого бізнесу.

О. С. Судячи з тих перших кроків приватизації, які робляться на Україні, є велика небезпека перетворити державні підприємства на колективні — отакі собі колгоспи промисловості. Яке ваше ставлення до колективної власності і щодо управління підприємством робітниками?

Я. К. Я не раджу поспішно впроваджувати таку власність. Є у мене сумніви щодо управління підприємством робітниками. Це негативно позначається на дисципліні, перешкоджає мобільності праці і капіталу. Особливо у розбалансованій економіці, як, примиром, на Україні. Колективна ж власність ефективна тільки у певних сферах діяльності. Скажімо, у сервісі чи роботі лікарів, адвокатів. Але частка такої власності незначна.

О. С. Отже, частина виробництва має бути приватизована. Але ж не вирішувати цю проблему референдумом, як дехто пропонує?

Я. К. Боронь боже. Референдум з питань власності — це примітив. Якщо враховувати ще й те, що у вас більш як 70 років цькувалась приватна власність.

Такі питання має вирішувати парламент, обраний на багатопартійній основі. Партії, які підтримують приватну власність, мають і проводити у парламенті відповідну політику. Наприклад, нині в Угорщині всі партії, за винятком однієї, виступають за приватну власність.

Отже, є питання, що ніяк не можна вирішувати за допомогою референдуму. Ви можете уявити собі референдум у США щодо підвищення податків?

О. С. Чи є в України шанс не повторити тих помилок, які були під час економічної реформи в Польщі та Угорщині?

Я. К. У цих трьох держав різні стартові умови. Зараз у Польщі інфляція від гіперінфляції зменшилась до нормальної. Якщо народ і далі буде підтримувати уряд, то буде реальний прогрес. В Угорщині уряд досі боїться вживати рішучих заходів. Повільно йде і приватизація. Головна ж проблема політична. Немає спільності у діях.

Так і у вас. Різним течіям треба швидше дійти злагоди заради вирішення національної проблеми. У. Черчіль ніколи не погоджувався з лейбористською партією, але співпрацював з нею під час другої світової війни.

Зустріч О. Савченка і Я. Корнаї організована бостонським бізнесменом Андрієм ВИТВИЦЬКИМ.

Гарвардський університет, Сполучені Штати Америки.

ЧИ ПОТРІБНІ «ПРОМИСЛОВІ КОЛГОСПИ»?

Славутський ремонтно-механічний завод, що на Хмельниччині, лихоманить вже другий місяць. Причина стара, як наш світ, — немає запчастин до тракторів, сировини для плавильного цеху. Суміжники із Запоріжжя навіть не обіцяють скоро поставити метал. Чи довго так триватиме! Соціальне напруження у колективі росте.

А поки робітники у робочий час забивають козла, грають у шашки. Техніка простоює. Тож і болить серце від усього цього у слюсаря Олега Нагорного. Тому, що він небайдужий.

Фото Сергія **КОВАЛЬЧУКА**

ЛЕОНІД КИСЕЛЬОВ (21.IX 1946 — 19.X. 1968) — ПОЕТ, ЖИВ У КИЄВІ, ПИСАВ РОСІЙСЬКОЮ ТА УКРАЇНСЬКОЮ МОВАМИ. ЗА ЖИТТЯ ВСТИГ ОПУБЛІКУВАТИ ЛИШЕ КІЛЬКА ДОБІРОК ВІРШІВ. УЖЕ ПІСЛЯ СМЕРТІ ВИЙШЛИ ДВІ ЙОГО КНИГИ. НИНІ У ВИДАВНИЦТВІ «ДНІПРО» ГОТУЄТЬСЯ ДО ДРУКУ ТРЕТЯ, НАЙПОВНІША, ДО ЯКОЇ УВІЙДУТЬ І ТІ ТВОРИ, ЯКІ НЕ МОГЛИ БУТИ ОПУБЛІКОВАНІ РАНІШЕ. НЕЩОДАВНО ЛЕОНІДА КИСЕЛЬОВА ПОСМЕРТНО ПРИЙНЯТО ДО СПІЛКИ ПИСЬМЕННИКІВ УКРАЇНИ. ЙОГО ВІРШІ ПЕРЕКЛАДЕНІ НА ДВАДЦЯТЬ ШІСТЬ МОВ.

«Леонід народився в сім'ї київського письменника, отже камінні сторінки міста і білі сторінки книжок були для нього такою ж насиченою реальністю світу, як для багатьох його сільських ровесників, що потім прийдуть у поезію, такими реаліями були зелені сторінки поля і бездонні сторінки неба. Відомо, що духовна конституція митця формується надто рано — Київ поклав свій неповторний відбиток на становлення молодого таланту».

І. ДРАЧ.

«Поетичний хист цього юнака обіцяв багато. Він починав російською, потім писав українською мовою... А потім на нього, не по літах начитаного в світовій поезії, хлюпнули наново відкриті Шевченко, Тичина, безмежне фольклорне море, сприйняте ним у своїх потаємних, драматичних глибинах».

Л. НОВИЧЕНКО,
академік АН УРСР

«У його перший університетський рік один із тамтешніх викладачів (не пригадую вже й чому) запитав мене про нього. Ми стояли в коридорчику перед деканатом, де на темному оксамиті красувалися фотографії знатних факультетських плеканців — письменників, літераторів, учених. І я сказав: — Колись тут повісять і його портрет...».

Д. ЗАТОНСЬКИЙ,
академік АН УРСР

Леонід КИСЕЛЬОВ

І ТРИВОГА В СЕРЦІ—НІБИ РАНА

* * *

Слова меняются, точно
флаги,*
Точно портреты
премьер-министров,
Говорят не «рабочие», а
«работяги»,
И в этом весь смысл.
Рабочий — это который
с плаката,
Который одет, обут и сыт.
Рабочий и в шестьдесят
пятом
Носит сталинские усы.
И дает право любому
кретину,
Прервав на минуту свой
маршрут,
Сказать: — Уберите
эту картину,
Ее рабочие не поймут.
А работяги — те попроще,
Нет в них романтики
никакой.
По вечерам сквозь
поля и рощи
На электричках
едут домой.
После работы многие
дремлют,
Кое-кто режется
«в дурака».
А впрочем, конечно,
моря и земли
В их энергичных,
крепких руках.
И свою радость
имеют люди:
Выпить сто грамм,
колбасой заесть...
Но вот интересно:
что будет,
Когда им все это
надоест?
1965.

* Вірш не входив до жодної книги.

* * *

Я забуваю біль образ,
Коли у спогадах прилине,
Далека й люба водночас,
До мене пісня України.
В кімнаті, де лиш
без кінця
Тотожні, мов хлібини,
гості,
Враз вибухнуть,
мов чорні брості,
Закам'янілі їх серця.
І прийде здогадка
раптова
Над краєм прірви,
в час тяжкий:
Весь світ — лиш
пісня в мові тій,
Що зветься українська
мова...

* * *

Море глухо
каміння розкочує —
В нього безліч
добра того є.
Всі зазубини й грані
обточує —
Камінь рівним і
круглим стає.
А в житті, де так люблять,
змагаються,
Помагають долати страх,
Завжди борозни
жаско лишаються
На обличчях і людських
серцях.

* * *

Всесвіт мій — такий
маленький він.
Кілька кроків —
і стіна туману.
І тривога в серці —
ніби рана,
У вухах відлунням —
передзвін.
Це вже осінь. Правда,
дуже рання.
Та з прикмет усе
тобі ясне:
По етапу вітер
на заслання
З павутинням павука жене.
Ніби у заклеєнім
конверті
Бакаї в прозорості срібла...
Це лише ескіз, це
начерк смерті —
Ранку вересневого імла.

* * *

Чував я, ніби
скульптори Еллади
Із мармуру коринтського
скульптури
Та фарбували —
досить примітивно —
Ще й на червоний
чи зелений колір.
Та з часом барви
стерлись. І скульптури
Нам білими і чистими
з'явились.
А, може, у тій фарбі —
правильніші
Вони? О Бельведерський
Аполлоне,
Мов тульська
розмальована
«матрьошка»...

* * *

У слово гратись —
це сувора гра,
Де правила таємні
і тяжкі.
Лиш попервах
здається, що рядки
Самі стікають з
кінчика пера.

Україномовний переклад Ігоря КОЧУРОВСЬКОГО.
Мюнхен.

ВІН устиг сказати нам багато і ще зовсім юним, безтурботним хлопцем, і вже дочасно змужнілим, коли говорити довелося припаленими смертю устами, коли вже знав про те кричуще, несправедливе і невідворотне, що його підстерігало, аби поставити трагічну крапку життю, вбити розвеснілу брость таланту.

...Чомусь уявилося, як іде він, цей невисокий і повнявий двадцятидволітній хлопчина з печальними очима, якоюсь вулицею ще старого київського Подолу. Він, безперечно, любив Поділ, як любив усе, за чим виразно вчувалося провалля часу, що давно зник, перейшов у камінь, пил, тріщини на перехняблених будинках, в яких уже давно не живуть люди, будинках, які завтра, позавтра зникнуть з лиця міста, перейдуть у пам'ять, стануть там невиразними, мов недодивлений сон, а згодом і взагалі вивітряться з неї, щоб тільки подеколи оживати в ній неясним, дивним спомином.

Він пожадливо взирається в плетиво вулиць, повз нього пропливають хвилі людських лиць, чути натомлений скрегіт трамваїв. Але думкою він усе ж далекий од цієї гамірні; вона жодною мірою не обходить його, бо в нього на душі важливіше, що вже відгородило його від інших тією стіною, яку вже ніхто й ніколи не годен переступити. Ні, це не той ліричний егоїзм, не удавана відстороненість од суєти мирської, що ними деколи люблять одверто пофрондувати люди копійчаного таланту, прагнучи видатися і собі, й іншим значимішими, творчо зібранішими, ніж вони є насправді. Це — його звичний психологічний стан, природна поведінка відтоді, відколи знає, до якого фіналу рокований, це, зрештою, ті елементарні життєві мудрість і мужність, що приходять до кожної справжньої людини перед лицем небезпеки, не знищують і не знікчемлюють її, а дозволяють лишатися людиною, а не безжальною карикатурою на неї. Він, очевидно, цього ніколи собі не простив би.

Тоді, перед тим, як йому востаннє довелося лягти в лікарню, він часто блукав по Києву, взирався в обличчя міста, мовби прагнув назавжди ввібрати його в себе очима. А до Подолу він мав особливо світлий сантимент, хоч і написав у тому, такому загадковому для зрозуміння, просвітленому сумом вірші:

Подол — плохое место
для собак.
Плевать трамваям на собачьи
лапы.
У них дорога, пассажиры,
график.
Они неотвратимы, как
судьба.
Дождливые подольские
дворы,
Изысканные завтраки
помоек,
И кажется — от моря и
до моря
Дожди, дворы, помойки
и пиры.
А вечером огромная луна.
И так все время — бегай
и надейся,
Что, может быть, останется
на рельсах
Не голова, а лапа...

Думається, що такий твір могла написати тільки людина дивовижної духовної вразливості й особливої витонченості почуттів.

Тоді, певно, він ще не встиг написати свій пронизливий і зболений вірш «Рано ще, рано» (здається, його було написано вже в лікарні). В тому творі Леонід Кисельов вихлюпнув усього себе, свою любов до життя, тугу за тим, чого вже йому не судилося прожити, уявивши собі кожну мить, що її подаровано людині в цьому світі, зігрів усе те повінню високого, гаряче одухотвореного почуття:

Рано ще, рано.
Ще і мати не вставали
І до мене не гукали:
Вставай, синку!
Ще і батько не вставали
І до мене не гукали:
Ходім, хлопче!
Рано ще, рано.

Гіркота, туга, біль. А воднораз ота не прямо висловлена, не здекларована хвала життю, народжена усвідомленням особливої цінності людських взаємин, затишку родинного щастя, — все це тісно переплелося в тому сповненому справді вибухової почуттєвої енергії вірші.

Прощаючись із життям, з болем гамуючи в собі розпач від усвідомлення близького фіналу своєї драматичної долі, поет, ні на йоту не фальшуючи, не стаючи в ефектно недоречну позу, знову благословляє життя. І те благословіння несе в собі присмак болю, бо «рано ще, рано», бо не дано йому дійти до глибокого схилу літ, бо мусить прощатися з усім прожитим і непрожитим задовго до звичної для всіх межі згасання — на порі світанкової рані:

Ще і донька не вставала
І до мене не гукала:
Вставай, тату!
Ще й онук мій не вставав
І до мене не гукав:
Ходім, діду!
Рано ще, ой, рано.

...СЕЛЬОВ

...РАНА

...те попроще,
...антики
никакой.
...возь
...оля и рощи
...едут домой.
...многие
дремлют,
...ся
...«в дурака».
...нечно,
...оря и земли
...ых,
...епких руках.
...ь
...имеют люди:
...амм,
...сой заесть...
...сно:
что будет,
...это
надоест?
1965.

...серця.
...адка
раптова
...рви,
...час тяжкий:
...иш
...в мові тій,
...країнська
мова...

...так люблять,
змагаються,
...олати страх,
...ни
...о лишаються
...і людських
серцях.

...усе
тобі ясне:
...р
...на заслання
...павука жене.
...енім
конверті
...ості срібла...
...із, це
...ерк смерті —
...евого імла.

...чистими
з'явились.
...й фарбі —
правильніші
...льведерський
Аполлоне,
...
розмальована
...«матрьошка»...

...ь з
кінчика пера.
...ний переклад
Ігоря
...РОВСЬКОГО.

Михайло СЛАБОШПИЦЬКИЙ

ВІН устиг сказати нам багато і ще зовсім юним, безтурботним хлопцем, і вже дочасно змужнілим, коли говорити довелося припаленими смертю устами, коли вже знав про те кричуще, несправедливе і невідворотне, що його підстерігало, аби поставити трагічну крапку життю, вбити розвеснілу буйність таланту.

...Чомусь уявилося, як іде він, цей невисокий і повнявий двадцятидволітній хлопчина з печальними очима, якоюсь вулицею ще старого київського Подолу. Він, безперечно, любив Поділ, як любив усе, за чим виразно вчувалося провалля часу, що давно зник, перейшов у камінь, пил, тріщини на перехняблених будинках, в яких уже давно не живуть люди, будинках, які завтра, позавтра зникнуть з лиця міста, перейдуть у пам'ять, стануть там невиразними, мов недодивлений сон, а згодом і взагалі вивітряться з неї, щоб тільки подеколи оживати в ній неясним, дивним споминим.

Він пожадливо взирається в плетиво вулиць, повз нього пропливають хвилі людських лиць, чути натомлений скрегіт трамваїв. Але думкою він усе ж далекий од цієї гамірні; вона жодною мірою не обходить його, бо в нього на душі важливіше, що вже відгородило його від інших тією стіною, яку вже ніхто й ніколи не годен переступити. Ні, це не той ліричний егоїзм, не удавана відстороненість од суєти мирської, що ними деколи люблять одверто пофрондувати люди копійчаного таланту, прагнучи видатися і собі, й іншим значимішими, творчо зібранішими, ніж вони є насправді. Це — його звичний психологічний стан, природна поведінка відтоді, відколи знає, до якого фіналу рокований, це, зрештою, ті елементарні життєві мудрість і мужність, що приходять до кожної справжньої людини перед лицем небезпеки, не знищують і не знікчемлюють її, а дозволяють лишатися людиною, а не безжальною карикатурою на неї. Він, очевидно, цього ніколи собі не простив би.

Тоді, перед тим, як йому востаннє довелося лягти в лікарню, він часто блукав по Києву, взирався в обличчя міста, мовби прагнув назавжди ввібрати його в себе очима. А до Подолу він мав особливо світлий сантимент, хоч і написав у тому, такому загадковому для зрозуміння, просвітленому сумом вірші:

Подол — плохое место
для собак.
Плевать трамваям на собачьи
лапы.
У них дорога, пассажиры,
графиk.
Они неотвратимы, как
судьба.
Дождливые подольские
дворы,
Изысканные завтраки
помоек,
И кажется — от моря и
до моря
Дожди, дворы, помойки
и пиры.
А вечером огромная луна.
И так все время — бегай
и надейся,
Что, может быть, останется
на рельсах
Не голова, а лапа...

Думається, що такий твір могла написати тільки людина дивовижної духовної вразливості й особливої витонченості почуттів.

Тоді, певно, він ще не встиг написати свій пронизливий і зболений вірш «Рано ще, рано» (здається, його було написано вже в лікарні). В тому творі Леонід Кисельов вихлюпнув усього себе, свою любов до життя, тугу за тим, чого вже йому не судилося прожити, уявивши собі кожну мить, що її подаровано людині в цьому світі, зігрів усе те повінню високого, гаряче одухотвореного почуття:

Рано ще, рано.
Ще і мати не вставали
І до мене не гукали:
Вставай, синку!
Ще і батько не вставали
І до мене не гукали:
Ходім, хлопче!
Рано ще, рано.

Гіркота, туга, біль. А водночас ота не прямо висловлена, не здекларована хвала життю, народжена усвідомленням особливої цінності людських взаємин, затишку родинного щастя, — все це тісно переплелося в тому сповненому справді вибухової почуттєвої енергії вірші.

Прощаючись із життям, з болем гамуючи в собі розпач від усвідомлення близького фіналу своєї драматичної долі, поет, ні на йоту не фальшуючи, не стаючи в ефектно недоречну позу, знову благословляє життя. І те благословіння несе в собі присмак болю, бо «рано ще, рано», бо не дано йому дійти до глибокого схилу літ, бо мусить прощатися з усім прожитим і непрожитим задовго до звичної для всіх межі згасання — на порі світанкової рані:

Ще і донька не вставала
І до мене не гукала:
Вставай, тату!
Ще й онук мій не вставав
І до мене не гукав:
Ходім, діду!
Рано ще, ой, рано.

Отаким і лишився Леонід Кисельов у своїх останніх поезіях. Прийшов він до них через швидко поминуле учнівство, наслідування Блока, Єсеніна, Цвєтаєвої, швидко сформувавшись у поетичну індивідуальність, за якихось кілька літ устиг пройти особливу творчу еволюцію. Почавши, як, сказати б, філологічне дитя міста, з урбаністичних пейзажів, з переспівів класичних образів і мотивів, він рано відчув у собі отой зміст, що й визначає обличчя поета. За романтичним поривом, хлоп'ячою бравадою, острою іронічністю прозирає його особистий духовний досвід.

Важко давалося Леонідові Кисельову вміння бути самим собою. До себе самого йому довелося продиратися крізь усі літературні впливи, крізь кілометри чужих поетичних рядків, що зберігалися в його пам'яті (у поетів, як правило, особливо добра пам'ять на прекрасні вірші). Не в стилістичних візерунках він шукав себе, а в тому, що критики називають новим змістом. Цей новий для себе зміст завжди шукає кожний серйозний поет. Перебираючи свою, зовсім небагату на зовнішні події біографію, він шукає і знаходить там особливо важливі для нього, для формування його як громадянина моменти («Я воспитывался в очередях за сахаром и за маслом. Помню все дворы, где тогда простаивал час за часом. Не хватало мне — я молчал. Успехом ужасно горд был. Пятилетний, я получал, как мама, взрослую норму. Полдвора — трехчасовый путь. Я помнил, что я мужчина. И это выстаивание отнюдь меня не ожесточило. Очень долго умею ждать. Даже в беде веселый. Я воспитывался в очередях. И доволен своею школой»). Він — звідти, з того дитинства. Тоді складалася школа розуміння людських цінностей, етичний кодекс громадянина. Цим речам він лишився вірним упродовж свого короткого життя. З цих речей він відкривав справді свій зміст.

Так, він рано прозрів до бачення справжнього драматизму життя. Поряд із віршами навіть ще напівдитячими, де панує світла безтурботність, а то й звичайне хлоп'яче зухвальство, у віршах, народжених літературними ремінісценціями, з'являється гіркота дочасної мудрості, почасти схована за іронію. Він не боїться патетики, коли починає говорити про особливо дорогі для себе речі (пригадаймо «Стихи о Тарасе Шевченко», «Монолог Галилея», «Я думаю о Джеймсе Мередите...», «Дом Шевченко», «Парсиа Лорка», «Цари», «Не поможет ни сила, ни меткость...»). Дивно, що цей юнак, який виріс на книгах, блискуче знаючи російську і світову поезію, не став таким собі літературним сибаритом чи суперрафінованим стилістом, для якого понад усе — гра фонемами, вишуканість алітерацій і найрізноманітніша, багата на зовнішні ефекти «піротехніка» слова — демонстрація філологічного і версифікаційного вишколу автора.

Він творив з якоюсь воістину моцартівською легкістю. Хоч і заперечував в одному з віршів, що «игра в слова — нелегкая игра...», все ж, читаючи його тоді, перечитуючи сьогодні, ніяк не можеш позбутися враження невимушеності, натуральності й артистизму майже кожного рядка. В них не чутно натужної роботи, силуваності, вагань, неодмінного опору слова — здається, що все це приходило до нього вже у готовому вигляді. Розумієш, що це позірне враження, що він без будь-якого кокетування зізнався: то тільки здається, що готові слова самі зіскакують на папір з кінчика пера. Розумієш те й однак нічого не можеш вдіяти, переконати себе — справжність Кисельову давалася важко, він мусив виболіти її. Тільки справжня поезія може народити в читача отаку ілюзію, подарувати відчуття, що писалося йому так просто й легко, як дихалося.

Ось уже двадцять третій рік минає після його смерті. Прийшли нові поети, нові життєві й літературні проблеми, але слово його не девальвувалося й не припало порохом. Як часто буває при читанні деяких віршів, написаних двадцять чи тридцять років тому, ніяк не можеш позбутися відчуття, ніби від них іде ледь вловимий нафталінний дух; правильні слова, правильні думки, не архаїчні художні засоби, але саме ота музейність, нафталінність супроводжують їх. Це трохи нагадує сприйняття нами старих зжовтілих фотокарток, на яких безслідно розпливлися вирази облич, вицвіли кольори одягу і людські погляди, і фотокартки демонструють нам не тільки тих, хто колись жив, а й таку безмежно сумну річ, як руйнівна робота часу, тлін усього того, що було колись людським життям, живим словом, усміхом, почуттями, — усе зникло, полишивши тільки якісь туманні натяки на те, що було людьми і їхніми характерами.

Вірші Льоні Кисельова зовсім не справляють того сумного й прикрого враження — вони здаються написаними тільки вчора або й сьогодні. Сьогоднішні думки, сьогоднішні гіркоти й болі. І цей незбагненний феномен завжди властивий тільки тій поезії, в капілярах якої пульсує справді жива кров.

«Людське життя не варте одного рядка Бодлера», — з гіркотою написав, зневірившись у всьому на світі, Акутагава Рюноске. Невідомо, знав чи не знав ці слова Леонід Кисельов, але його вірш «Тато оповідають» сприймається як гострий полемічний випад проти подібної філософії безвір'я, як слово на захист великого змісту многотрудного людського життя. В цьому вірші маємо цілий етичний кодекс ліричного героя Леоніда Кисельова. Попервах герой відчуває свою вищість над простими сільськими людьми, бо ж за плечима в нього такий інтелектуальний багаж, бо ж він сам засліплений своєю ерудицією («Ще й гордо зважиш свої надбання, перебираючи знову й знову рядки Пастернака і Гумільова чи пісню Лорки про кров і коня»), але згодом, побачивши «труди і дні» сільських дядьків, збагнувши тривогу їхніх душ, герой мимоволі робить переоцінку особистих духовних і моральних цінностей:

Але, поживши між цих
людей,
збагнув, що це робилось
з любові,
що дядькові байдужі
корови,
а дядько любить своїх дітей.
Відробить тиждень, та ще й
мішки
в неділю пре на базар
до міста.
Бо «Смерть корнета»
не просить їсти,
а дітям треба хліб і книжки.

Отак пере...
ний герой сво...
побаченого в ...
ся розуміння...
й нічим не а...
ської любові...
не тільки зм...
гатило його ...
ло кращим (...
ві в дядька...
знаю, яка ме...
вже цієї люб...
не зректися.

Відкриття ...
Кисельовим ...
по-симоненкі...
тично оголен...
пристрасні. ...
щасливо ом...
поверхового ...
ристських за...
умів справді...
ти суть рече...
ставини, л...
зрештою, ві...
серця всі ...
зв'язки, част...
приховані д...
стороннього ...
їться назват...
іменами, не ...
тися в пате...
так прямоду...
рідкісну ні...
сподівано ві...
людей ним ...
Як своєрідн...
грама звуч...
«Смерть ла...
шує пригад...
«Похорон д...
підхід до те...
тика, але та...
ний порив ...
тів, така ж...
що людське...
не минає б...
жінчине сер...
гроно — Н...
но в малі ж...
ська земля ...
Візьме біле...
жінки»). А ...
драматизмо...
вірш «Циг...
якихось осо...
незвичних ...
ної оповіді...
креслено а...
мою, слова ...
в тільки ...
значенні, а...
вений на...
(«Закурю ...
Болгарсько...
ни мої, ши...
ли у війну...
ховна плас...
Автор ніде...
рить про т...
ляче його ...
тів у війн...
відчуваємо...
му плині ж...
ріального ...
вих обнов ...
безвиводни...
його пам'я...
дітей («І ...
рочки Так...
ло... А си...
рочко, По...
несло»).

Юність, ...
ди егоїсти...
юність. В...
гіркоти вт...
її душу н...
великого ...
мажором ...
жна кліти...
ким бадьо...
життя (пр...
тоді з на...
сприймаю...
і привабл...
безтурбот...
легковажн...
почасти п...
тях і сто...
не вдієш ...
юність.

І тим ...
ті зболен...
сельова, ...
ням усього...
лося нам, ...
для осягн...
ми ще не...
душею — ...
був час і ...

Гіркий ...
чаші бутт...

...вся Леонід
...х останніх
... він до них
...минуле уч-
...ання Бло-
...аєвої, шви-
...сь у пое-
...ьність, за
... літ устиг
... творчу ево-
...як, сказати
...тя міста, з
...йзажів, з
...чних обра-
... рано від-
...міст, що й
... поета. За

етичний кодекс громадянина. Цим речам він лишився вірним упродовж свого короткого життя. З цих речей він відкривав справді свій зміст.

Так, він рано прозрів до бачення справжнього драматизму життя. Поряд із віршами навіть ще напівдитячими, де панує світла безтурботність, а то й звичайне хлоп'яче зухвальство, у віршах, народжених літературними ремінісценціями, з'являється гіркота дочасної мудрості, почасти схована

...о СЛАБОШПИЦЬКИЙ

...ривом, хло-
... строю
...озир... його
...вний досвід.
...ся Леонідові
...я бути са-
... себе самого
... продиратися
...атурні впли-
...етри чужих
...в, що зберi-
...ам'яті (у по-
...ло, особливо
... на прекрас-
...в стилістич-
... він шукав
...що критики
...м змістом.
... себе зміст
...ожний сер-
...Перебираючи
...багату на зо-
...графію, він
...ить там осо-
... для нього,
... його як гро-
...ти («Я вос-
...редях за са-
...ом. Помню
...тогда проста-
...ом. Не хва-
... молчал. Ус-
...рд был. Пя-
...чал, как ма-
...орму. Пол-
...асовый путь.
... мужчина. И
...е отнюдь
...чило. Очень
...ть. Даже в
... воспитывал-
... И доволен
...»). Він —
... дитинства.
... школа ро-
...х цінностей,

за іронію. Він не боїться патетики, коли починає говорити про особливо дорогі для себе речі (пригадаймо «Стихи о Тарасе Шевченко», «Монолог Галилея», «Я думаю о Джеймсе Мередите...», «Дом Шевченко», «Гарсиа Лорка», «Цари», «Не поможет ни сила, ни меткость...»). Дивно, що цей юнак, який виріс на книгах, блискуче знаючи російську і світову поезію, не став таким собі літературним сибаритом чи суперрафінованим стилістом, для якого понад усе — гра фонемами, вишуканість алітерацій і найрізноманітніша, багата на зовнішні ефекти «піротехніка» слова — демонстрація філологічного і версифікаційного вишколу автора.

Він творив з якоюсь воістину моцартівською легкістю. Хоч і заперечував в одному з віршів, що «игра в слова — нелегкая игра...», все ж, читаючи його тоді, перечитуючи сьогодні, ніяк не можеш позбутися враження невимушеності, натуральності й артистизму майже кожного рядка. В них не чутно натужної роботи, силуваності, вагань, неодмінного опору слова — здається, що все це приходило до нього вже у готовому вигляді. Розумієш, що це позірне враження, що він без будь-якого кокетування зізнався: то тільки здається, що готові слова самі зіскакують на папір з кінчика пера. Розумієш і однак нічого не можеш вдіяти, переконати себе — справжність Кисельову давалася важко, він мусив виболіти її. Тільки справжня поезія може народити в читача отаку ілюзію, подарувати відчуття, що писалося йому так просто й легко, як дихалося.

Ось уже двадцять третій рік минає після його смерті. Прийшли нові поети, нові життєві й літературні проблеми, але слово його не девальвувалося й не припало порохом. Як часто буває при читанні деяких віршів, написаних двадцять чи тридцять років тому, ніяк не можеш позбутися відчуття, ніби від них іде ледь вловимий нафталінний дух; правильні слова, правильні думки, не архаїчні художні засоби, але саме ота музейність, нафталінність супроводжують їх. Це трохи нагадує сприйняття нами старих зжовтілих фотокарток, на яких безслідно розпливлися вирази облич, вицвіли кольори одягу і людські погляди, і фотокартки демонструють нам не тільки тих, хто колись жив, а й таку безмежно сумну річ, як руйнівна робота часу, тлін усього того, що було колись людським життям, живим словом, усміхом, почуттями, — усе зникло, полишивши тільки якісь туманні натяки на те, що були людьми і їхніми характерами.

Вірші Льоні Кисельова зовсім не справляють того сумного й прикрого враження — вони здаються написаними тільки вчора або й сьогодні. Сьогоднішні думки, сьогоднішні гіркоти й болі. І цей незбагненний феномен завжди властивий тільки тій поезії, в капілярах якої пульсує справді жива кров.

«Людське життя не варте одного рядка Бодлера», — з гіркотою написав, зневірившись у всьому на світі, Акутагава Рюноске. Невідомо, знав чи не знав ці слова Леонід Кисельов, але його вірш «Тато оповідають» сприймається як гострий полемічний випад проти подібної філософії безвір'я, як слово на захист великого змісту многотрудного людського життя. В цьому вірші маємо цілий етичний кодекс ліричного героя Леоніда Кисельова. Поперках герой відчуває свою вищість над простими сільськими людьми, бо ж за плечима в нього такий інтелектуальний багаж, бо ж він сам засліплений своєю ерудицією («Ще й гордо зважиш свої надбання, перебираючи знову й знову рядки Пастернака і Гумільова чи пісню Лорки про кров і коня»), але згодом, побачивши «труди і дні» сільських дядьків, збагнувши тривогу їхніх душ, герой мимоволі робить переоцінку особистих духовних і моральних цінностей:

Але, поживши між цих
людей,
збагнув, що це робилось
з любові,
що дядькові байдужі
корови,
а дядько любить своїх дітей.
Відробить тиждень, та ще й
мішки
в неділю пре на базар
до міста.
Бо «Смерть корнета»
не просить їсти,
а дітям треба хліб і книжки.

Отак переосмислив ліричний герой своє ставлення до побаченого в селі, збагатився розумінням суворої, ніде й нічим не афішованої людської любові. І те відкриття не тільки змінило, а й збагатило його духовно, зробило кращим («Я вчився любові в дядька Миколи. Не знаю, яка мені ляже путь, та вже цієї любові ніколи мені не зректися. І не забуть»).

Відкриття села Леонідом Кисельовим народило поезії по-симоненківськи публіцистично оголені, громадянськи пристрасні. Йому вдалося щасливо оминути небезпеку поверхового пейзанства й туристських зачудувань, бо він умів справді глибоко побачити суть речей, осмислити обставини, людські вчинки, зрештою, відчути на дотик серця всі складні взаємозв'язки, часто незрозумілі і приховані для байдужого чи стороннього ока. Він не боїться назвати речі своїми іменами, не боїться вдаритися в патетику, не боїться так прямодушно висловити рідкісну ніжність, що її несподівано відчув у собі до людей ним відкритого села. Як своєрідна поетична програма звучить його вірш «Смерть ланкової», що змушує пригадати Симоненків «Похорон діда». Тут інший підхід до теми, інша стилістика, але такий же невтримний порив зболених почуттів, така ж непогасна віра, що людське життя на землі не минає безслідно («І що жінчине серце — вогненне гроно — Не розпалося марно в малі жаринки, Українська земля в своє чорне лоно Візьме біле лоно золотої жінки»). А яким болісним драматизмом перейнятий вірш «Цигарочка», де нема якихось особливих метафор, незвичних прийомів поетичної оповіді. Вірш цей підкреслено аскетичний за формою, слова тут вживаються в тільки їх автологічному значенні, але весь твір сповнений напругою почуття («Закурю ото цигарочку Болгарського тютюну. А сини мої, шинкарочко, Загинули у війну»). Дивовижна духовна пластика цього вірша. Автор ніде прямо не говорить про те, як важко й боляче його героєві, що втратив у війну синів, але ми відчуваємо, як у неспинному плині життя, серед матеріального достатку і святкових обнов сучасного села безвиводним болем волає його пам'ять про загиблих дітей («І болгарські ті цигарочки Так і смалить все село... А синів моїх, шинкарочко, Польським снігом занесло»).

Юність, як відомо, завжди егоїстична, бо вона — юність. Вона ще не звідала гіркоти втрат і великих бід, її душу не обпалив вогонь великого горя. Нестримним мажором дзвенить у ній кожна клітина, і вона дзвінким бадьором голосів вітає життя (принаймні так було тоді з нашим поколінням), сприймаючи всі його радощі і приваби як належне. Вона безтурботна й метушлива, легковажна й категорична, почасти поверхова у відчуттях і стосунках. І нічого не вдієш — на те вона і юність.

І тим дивніше читати всі ті зболені рядки Льоні Кисельова, перейняті розумінням усього, що тоді не давалося нам, його ровесникам, для осягнення розумом, бо ми ще не доросли до того душею — нам ще потрібен був час і час...

Гіркий трунок пізнання з чаші буття він пив дочасно, значно випереджаючи свій, стверджений датою народження, вік. Можливо, це дано тільки натурам винятковим, рокованим збагнути тоді, коли інші тільки вигладають своє справжнє життя, а все те, що було досі, вважають лиш підготовкою до нього. Своїми юними очима він бачив те, чого не бачили його ровесники, душею чув те, чого не чули вони. І оце дочасне розуміння всього наводить на містичну думку: природа, вділивши талановитій людині трагічно короткий вік, змушує її дух пережити все, що випадає іншим на цілі довгі десятиліття.

Не випадкові в нього рядки про українську пісню:

Я позабуду все обиды,
И вдруг напомнят песню
мне
На милом и полузабытом,
На украинском языке...

Так він написав у сімнадцять літ, ще не знаючи, що згодом народна пісня прийде в його поезію, так відчутно вплинувши на неї. Ні, він не намагався стилізуватися під пісню, він був далекий од намірів з тверезою запопадливістю вдекоровувати вірші так званим фольклорним елементом, що виражалося б у пісенних зачинах творів і всіляких рефренах чи злинялих од часу й надмірного вжитку постійних епітетах. Пісня для нього — щось інше, більше. Пісня — душа поезії. Пісня — постійна величина справжнього почуття. Недарма ж він і вимагає справжнього почуття і слова в ось такому вірші:

Заспівайте, сестро,
заспівайте,
Про своє кохання
безталанне,
Бо в піснях кохання
нещасливе —
Нащо і співать, як не журна?
В хаті тепло, а надворі
зимно,
За вікном засніжене обійстя,
За обійстям всніжена
долина,
А за нею — безпритульний
світ.
Як ви скоро, сестро,
одіснились
І пішли у сніг, у біле поле,
А в піснях кохання
нещасливе,
Нащо і співать, як не журна.
Заспівайте, сестро,
про кохання.

У поетів нижчого рівня таланту звернення до народної пісні часто призводить до сліпого копіювання відомих образних і стилістичних зразків, до створення свідомо заархаїзованих аналогів того, що таких аналогів, власне, вже й не потребує. Ми часто, оцінюючи той чи той твір, ставимо питання руба: чи є в ньому щось нове? Та ж чи тільки завдяки отому новому, що подеколи ми й самі його аж надто туманно уявляємо, творові буде подаровано довге художнє життя? Чи ж тільки нове має нести в собі поезія? Нове, яке завтра раптом стане старим? Чи ж не однокрилий цей її політ? А може, ми, нарешті перестанемо повторювати, як раз і назавжди завчену формулу, оту директивно сувору вимогу **тільки нового?** Може, набагато резонніше вимагати від поезії і нового, і водночас вічного, сказати б, по-шекспірівськи безсмертного? Такого вічного змісту, який, скажімо, несе його через шеренги десятиліть народна пісня.

Леонід Кисельов, беручи за відправну точку вічні мотиви з народних пісень, переосмислював їх, а часом і переакцентовував, не порушуючи особливих принципів художньої структури, не впадаючи в архаїзацію чи модернізацію. У такий спосіб не порушувалася та властива для пісні поліфонія звучання, характерність самої ритмомелодики. Це найкраще видно з поезій «Земля така гаряча...», «Дударик» і «Не дайте, щоб заснула край коня...», де пісенні епіграфи — не орнаментальна оздоба, не взірець, за яким буде створена копія, а те, що стане ідейно образною домінантою нового, цілком самостійного твору, де автор намагається вловити новий вияв вічного змісту правди складних людських стосунків і емоцій.

Дивуєшся, якими творчо напруженими були останні місяці його життя. Це ж саме тоді були написані «Мария-Магдалина», «Любовная игра стрекоз...», «Гарсия Лорка», «Суматоха смены декораций...», «Что-то стал я выпадать...», а також усі україномовні поезії, в яких він заговорив до нас таким органічним голосом, ніби то була його рідна мова. Ніякої штучності, інерції «перехідного періоду». Тільки скупа, первозданна точність слова, за яким стоїть розуміння його образної сили і висока поетична культура:

Згадаєш їжака, що я
приніс,
І як вночі він бігав
по кімнаті,
А вже роки убогі і
багаті,
Як сніг січневий,
промайнуть навкіс.
Забудь ім'я, і голос, і
слова,
Лише згадай, що серпень
був, як вершник.
Заносилось на дощ.
Дивак і віршник
Прийшов вночі і руки
цілував...
А інші хтось цей аркуш
відшука,
І в нім, далекім, блисне,
наче спалах,
Моя любов до жінки,
що не спала
І хлібом годувала їжака.

...Він, як зізнавався сам, тільки вчився ставленню до життя. Як людина і як поет. Але він (і це взагалі рідко дарується... людям) був **справжнім** у всьому. І тому оте його ставлення до життя — це мудре ставлення справжнього поета. Тобто людини зі зболеною, тривожною і всерозуміючою душею.

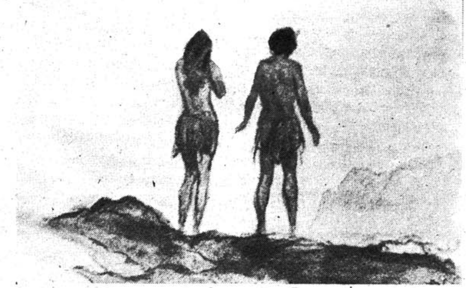
Таким він і був. Таким і вичитується з віршів. Там немає поетичного гриму. Там — правда.

ІСТОРІЯ ПЕРШИХ ЛЮДЕЙ

Вічна книга. Недаремно цей евфемізм використовують щодо Біблії. Бо вона справді вічна. І не лише описує минувшину людства і пророкує його будучність, але й дарує мудрість, вчить любові, очищає від скверни і навертає на шлях істини.

Прагнучи відродити духовність колись набожного українського народу, ми починаємо друкувати дитячу Біблію.

Створивши за п'ять днів повітря, воду, землю і все суще на ній, на шостий Бог створив людину. Він узяв порох земний і вдихнув у нього живе дихання. Людина отримала душу і тіло. Їй була дана здатність пізнавати Бога. Потім Бог послав чоловікові міцний сон, узяв його ребро і перетворив те ребро на жінку. Всіх створених тварин Бог віддав для піклування Адамові і Єві (такі імена дав він першим людям). Бог благословив їх, поселивши в саду Едемському, і доручив Адамові стерегти рай. Там вони жили блаженно, не знаючи ні хвороб, ні смутку. Адам обробляв гарний сад, і ця праця не стомлювала його. Йому було приємно працювати, тому що в раю не було ні занадто холодно, ані дуже жарко, ніякого бур'яну чи терену, ані будяків не росло на плодючій землі раю. Посередині раю знаходилося дерево, плодами якого Адам не мав права смакувати. Воно мало назву «дерево пізнання добра і зла». Бог сказав, що коли Адам скуштує плодів з цього дерева, він смертю помре.

Найстарший із злих ангелів, сатана, знав, що якщо Адам і Єва согрішать, вони помруть і потраплять у пекло. Він почав думати так: «Я докладу всіх зусиль, щоб умовити їх скуштувати плід з дерева, який Бог заборонив їм їсти». Сатана у вигляді змія пробрався в Едемський сад. Тут він побачив Єву і з лукавим співчуттям звернувся до неї, запитуючи: «Чому ви не їсте плодів з дерева раю?» Єва відповіла: «Бог заборонив нам їсти плоди тільки з одного дерева раю». Тоді змій сказав: «Ні, ви не вмрете, але, скуштувавши цього плоду, ви самі станете як боги».

Це була жахлива мить: щасливі дні для Адама і Єви закінчилися. Вони переступили волю Божу і, усвідомлюючи, що зробили погане, стали боятися Бога. Почувши в саду голос Божий, втекли і заховалися від обличчя Господа в гущавині раю. Їм хотілося накрити своє тіло одягом, але вони змогли знайти тільки листя і зробити з них пояси. Бог покликав Адама і сказав йому: «Чому ти ховаєшся від мене?» Адам відповів: «Я злякався, тому що я нагий». Тоді Бог сказав: «Хто сказав тобі, що ти голий? Чи не їв ти з дерева, з якого я заборонив тобі їсти?» Адам відказав: «Жінка, яку ти мені дав, вона дала мені, і я їв». І сказав Бог жінці: «Що ти зробила?» «Змій спокусив мене, і я їла»,— відповіла Єва. Бог розгнівався на них. Бог прокляв змія і сказав йому: «Ти будеш плазувати на череві твоєму і їстимеш порох усі дні життя твого». Потім Бог повернувся до жінки: «Ти часто будеш хворіти. Адам пануватиме над тобою, і ти будеш йому підкорятися». Адамові Бог сказав: «Ти будеш зі смутком їсти хліб, але тобі доведеться проливати піт, заробляючи цей хліб, терен і будяки вродять тобі, коли ж скінчаться твої земні дні, праця і печаль, ти вмреш і повернешся в землю, з якої ти був взятий, бо ти порох і порохом станеш!»

(Далі буде).

ЦЕРКОВНИЙ КАЛЕНДАР

(ТРАВЕНЬ)

2 травня — день преподобних Іоана, Никифора, святого Георгія Сповідника.

Святий Іоан в молоді роки залишив мирське життя і пішов вклонитися святим місцям Єрусалима. Там він поселився в Лаврі, де, прагнучи до високого духовного вдосконалення, прославився життям справжнього сподвижника віри. Слово Іоана кликало грішників до покаяння, навертало до віри язичників.

Преподобний Никифор народився в Константинополі в багатій і знатній родині. Батьки виховали його в дусі заповідей Божих. Після їхньої смерті юний Никифор роздав усе своє майно бідним, а сам став ченцем. Все його життя було прикладом служіння правді Христовій. Ставши ігуменом монастиря Пресвятої Богородиці на Фінікійському острові, він 33 роки проповідував там Євангеліє.

Святитель Георгій Сповідник, єпископ Антиохії жив у часи гоніння на ікони. В молоді роки він став іноком. Прославившись святістю життя, святий Георгій ніс Слово Боже в найвіддаленіші куточки Антиохії Писидійської.

6 травня — день великомученика Георгія Побідоносця.

Святий великомученик Георгій народився у віруючій родині в Малій Азії. Служив у війську римського імператора. Коли за часів Діоклетиана почалися гоніння на християн, святий Георгій роздав своє майно убогим, відпустив на волю рабів і прийшов у Сенат. Тут він мужньо виступив проти імператора, назвавши себе християнином і закликавши сенаторів прийняти віру Христову. За наказом імператора збройносці погнали його до в'язниці, де почали катувати. Але ніщо не ослабило віри святого Георгія. Коли кати подумали, що він уже мертвий, вдарив грім і почувся голос з небес: «Не бійся, я з тобою». Ангел Господній поклав руку на мученика і уздоровив його. Віра Георгія зробила його чудотворцем. Найбільш відоме з його чудес — перемога над величезним змієм як уособленням зла. Звідси і імення Побідоносця. Георгій Побідоносець став покровителем руської духовності і військової могутності.

8 травня — день апостола і євангеліста Марка.

Святий апостол і євангеліст Маркс — один з сімдесяти апостолів, які пішли проповідувати по світу Слово Боже після Воскресіння Господня. Народився він в Єрусалимі. Після Вознесіння Христа батьківська хата Марка поблизу Гефсиманського саду стала місцем молитовних зібрань християн і прихистком для деяких з апостолів.

Святий Марко був найближчим сподвижником апостолів Петра, Павла та Варнави. Разом з ними Марко був у Селевкії, звідти відбув на острів Кіпр, пройшовши його шляхами з благовістом із заходу на схід. В місті Пафі святий Марко був свідком того, як апостол Павло уразив сліпотою волхва Єлима. Апостол з проповіддю Євангелії обійшов багато країн Африки і Близького Сходу. Під час одного богослужіння в Александрії язичники напали на святого Марка і кинули його до в'язниці. Там Марко побачив видіння Господа Ісуса Христа, який зміцнив дух його перед стражданнями. Після звільнення Марко написав свою знамениту Євангелію, одну з чотирьох канонічних.

16 травня — Вознесіння Господнє.

Цього дня Ісус Христос, завершивши Голгофським подвигом земне життя, повернувся до божественної сфери свого буття — на небо. Вознесіння відбулося через сорок днів після Воскресіння на околицях Єрусалима, на шляху до Віфанії, на схилі Елеонської гори. Перед тим, як щезнути в небесах, Христос благословив апостолів.

21 травня — день апостола Іоана Богослова.

Іоан Богослов — один з найвидатніших послідовників першоапостольської віри. Головна ідея його християнських проповідей — ідея любові. За це Іоана ще називають Апостолом любові. Залишивши багатющу спадщину духовних книг, Іоан став великим богословом усіх часів.

26 травня — Зелена Неділя. День святої Трійці. Свято п'ятидесятниці.

Зелена Неділя (день святої Трійці) називається П'ятидесятницею тому, що сходження Святого Духа на апостолів відбулося на п'ятдесятий день після Воскресіння Христового. Це свято включає подвійне торжество: в ім'я слави пресвятої Трійці і в ім'я слави пресвятого Духа, що зійшов на апостолів, засвідчивши вічний Заповіт Бога людям.

Перший день П'ятидесятниці, тобто в неділю, церква святкує день святої Трійці, а другий, тобто в понеділок, — Духа пресвятого. Тому **27 травня** називається **Духовим днем.**

Підготував Валентин ЛАБУНСЬКИЙ, оглядач «Голосу України».

Фото Олександра КРЕМКА.

ВПЕРЕД, ДО КУЛЬТУ... СІМ'Ї

Вітаю вас з Першотравнем — Днем міжнародної солідарності трудящих! Приклади такої солідарності ми нині бачимо мало не щодня — з усіх усюд надсилають нам продукти, приймають на лікування наших дітей...

Сьогодні у моїй вітальні лише дві гості, і обстановка мало нагадує святкову, бо розмова йде серйозна, але сподіваюсь, що дві жінки — Галина ВАСИЛЬЄВА, народний депутат УРСР, член Комісії Верховної Ради України у справах жінок, охорони сім'ї, материнства й дитинства, та письменниця Катерина МОТРИЧ, автор «Молитви до мови», значною мірою поліпшать вам настрій, адже в їхніх розповідях відчувається турбота про долю України, про майбутнє жінок у нашій республіці. Тож послухаймо їх!

А там, може, ще хтось завітає?

Майже рік працює Комісія Верховної Ради Української РСР у справах жінок, охорони сім'ї, материнства і дитинства. У своїй роботі вона виходить з концепції про необхідність зміни державної політики і громадської думки щодо становища жінки в суверенній Україні.

Одним із джерел удосконалення законодавчої роботи Комісії стали зустрічі її членів, народних депутатів УРСР із спеціалістами, науковими і практичними працівниками, а також вивчення зарубіжного досвіду та критичний аналіз чинного законодавства.

Особлива увага в роботі Комісії приділяється опрацюванню листів, заяв і пропозицій, що надходять від міністерств і відомств, громадських організацій, а також окремих громадян.

Тричі парламентарії поверталися до проекту Закону УРСР про внесення змін і доповнень до Кодексу законів про працю Української РСР при переході республіки до ринкової економіки в частині тривалості робочого часу жінок та відпустки по вагітності, пологах і догляду за дитиною. Переважна більшість доповнень була внесена народними депутатами УРСР саме від нашої Комісії. За третім разом названий законопроект було прийнято. У багатьох випадках Кодекс має значні переваги перед союзними нормами.

Так, зокрема, відповідно до статті 179 жінкам надаються відпустки по вагітності і родах тривалістю сімдесят календарних днів до пологів і п'ятдесят шість — після (у разі нормальних пологів або при народженні двох чи більше дітей — сімдесят днів).

Автори багатьох листів порушують питання про захист прав та інтересів неповнолітніх, а також тих, хто виховує їх. За численними зверненнями громадян Кодекс про шлюб та сім'ю доповнено статтею 65 про право діда і баби на спілкування з онуками.

За пропозицією нашої Комісії, враховуючи побажання керівників дитячих інтернатних закладів, внесено зміни до статті 87 цього ж Кодексу щодо коштів дітей, які влаштовані в такі дитячі заклади. Зокрема, кошти, що стягуються з батьків на утримання дітей, а також пенсії і допомоги передбачається перераховувати на особисті рахунки вихованців в ощадному банку.

У Комісії є чимало листів, в яких порушуються питання про соціальний захист одиноких матерів при переході до ринку. Нині одиноким матерям, вдовам і вдівцям, які мають дітей, державна допомога збільшена до 70 карбованців. Однак на думку народних депутатів УРСР, слід передбачити збільшення суми допомоги в міру підвищення індексу рівня життя і мінімальної заробітної плати. Це питання доопрацьовується.

Галина ВАСИЛЬЄВА,
народний депутат УРСР.

КОСМОС ЗЕМНОЇ ЛЮБОВІ

...7 квітня по українському радіо о 10 годині ранку прозвучала з уст письменниці Катерини МОТРИЧ її «Молитва до мови». Ті, хто чув цю передачу, в захваті і від письменниці, і від «Молитви...».

Л. Бурдельна.

Кам'янець-Подільський
Хмельницької області.

Як дивно складається людська доля... Ще вчора ім'я Катерини МОТРИЧ було іменем обдарованого, але відомого лише вузькому колу читачів прозаїка. І раптом одного ранку Катерина Мотрич прокинулась знаменитою. Художниця Баринова-Кулеба розшукує її, щоб написати портрет, пишуть, телефонують читачі з різних кінців республіки, запитують, хто вона, яка з виду, де живе!

Тож сьогодні в «Катерининій вітальні» теж Катерина — Катерина Вакулівна Мотрич, вродлива жінка, мати двох дітей, господиня затишної оселі, де все просякнуто любов'ю до людей, до своєї землі, до свого народу.

— Катерино Вакулівно, про вас, як про автора «Молитви до мови», нині багато говорять, люди висловлюють щире захоплення вашою творчістю. А що ви можете сказати про себе!

— Ви знаєте, єдина жінка, про яку я сьогодні хочу говорити, за яку ми всі вболіваємо і страждаємо, — це Україна. Щодо мене, то я — мати, це найперший і найголовніший мій обов'язок і моя доля. Коли ж щось добре кажуть про мене люди, то це той віщий знак, що мені про себе говорити не треба. У тій повені добрих слів і людського одкровення душу защемило зізнання: «Стоял на коленях и плакал: вы во мне убили янычара».

— Люди заворожено слухають по радіо ваш голос. Ви говорите про Україну, про долю нашого народу.

— Ми, українці, підійшли до тієї межі, після якої або довічна смерть, або слава і воскресіння навіки.

У мене своя філософія і своє бачення наших національних трагедій. Ми народ, що зійшов зі своєї національної орбіти і нагадуємо некероване космічне тіло. Його траєкторія хаотична, вона не підвладна законам Всесвіту. Чи ж не тоді ми зійшли з Божої орбіти, коли зреклися язичницьких богів?

Чи ж не карає нас природа і не мстить нам за наше звиродніння чорнобильською землею, чорнобильською водою і чорнобильською долею?

Чорнобиль — це й покара за безпам'ятство, й, може, останнє випробування землі й народові. Великі трагедії народів, як доводить історія, були предтечами доленосних віх. Вірю, що чорнобильська трагедія — не тільки горе. Націю, що впала у глибокий летаргічний сон, могло розбудити лише велике потрясіння. Людина, сотворена за образом Божим і за його подобою, яка зійшла з Господньої дороги і стала на сатанинську, — трагедія не державного масштабу, не континентального й навіть не планетарного, а космічного.

— Нині всі говорять про зв'язок з Космосом. Чи то мода така, чи просто можна стало про те говорити. Що ви думаєте з цього приводу?

— Україна під постійним обстрілом Космосу. Вона завжди була ненависна усій кочовій темряві. Не виключено, що за цим — теж таїна.

Україна, каже Ванга, світиться на лоні Землі. Але важливо — як? Ольга Дніпровецька, наша ясновидиця, бачить ауру України. Вона світиться сімома кольорами, точнісінько так, як німб Шевченка. Людське біополе, або душа, живиться двома енергіями: золотаво-жовтою сонячною і блакитною — космічною. Це ж, відомо, космічні кольори.

— Яка, на вашу думку, роль жінки у відтворенні духовності!

— Тим садівником буде найперше жінка, від якої залежатиме й доля духовності, й доля цивілізації. Не випадково ще в дохристиянські часи «сонце», «вода», «рука», «небо» «жінка» називалися словами одного кореня.

До появи нового життя завжди причетна вона — Мати. До народження нової України теж буде причетна жінка.

Придивіться: на чорнобильській дорозі вже стоїть чорнобильська Мадонна з немовлям на руках. У тому сповиточку — нова Україна. Благослови її, Боже! І сохрани й охрести те дитя у святих водах і святими молитвами!

— Жінки беруть на свої плечі важкий тягар побутових і соціальних проблем. Мабуть, тому в жіночих листах, які надходять на адресу «Катерининої вітальні», жодного слова про любов нема. Мене це дуже тривожить. Жінки пишуть лише про політику, ціни, побут. А що ви думаєте з цього приводу! Це важливо — любов!

— Мене теж це турбує. Знаєте, я дуже мало бачу на вулицях закоханих людей. Навіть підлітки, що сидять вечорами на лавах у подвір'ї... Не видно поміж них тих блискавок, не відчувається кохання. Що це? Не знаю... Але думаю, що наступний рік буде роком любові. Ми захрясли у злі, ненависті, як у трясовині.

Розмову вела
Катерина ВОРОНЕНКО.

РУДА МАГІЯ

Несподівано завітали до мене ще гості — цілий театр. Яке ж свято без веселих несподіванок? Та ці гості, хоча й веселі, але дуже мовчазні, бо театр-студія пантоміми «Жарт» — єдиний поки що в нашій республіці театр жіночої клоунади. Жартують вони хоч і мовчки, але талановито, сміх на їхніх спектаклях не вщухає ні на хвилину.

І що їм сміятися — таке вже безжурне життя у акторок? Справді — безжурне: заробітна плата у дівчат — 120 карбованців на місяць, спонсорів — ... (самі розумієте), отже, жартують «з любові до мистецтва», бо інакше не можуть. Справді, як сказав А. Чехов: «Кондуктору, пишущему стихи, живется лучше, нежели стихотворцу, не служащему в кондукторах». А «не служать в кондукторах» дівчатка вже понад два роки — саме два роки тому «Жарт» став госпрозрахунковим з усіма зрозумілими наслідками. Тому і з костюмами скрутно, що видно неозброєним оком, і «японська» апаратура частенько підводить. Вони б заробили гроші, бо хисту і снаги вистачає, але трапляються досить часто прикрі несподіванки, коли запрошують їх виступати, а грошей потім не платять...

А буває ще й таке: запросили «Жарт» на телебачення, щоб записати їх номер для «Музичного ярмарку». Домовились, прийшли. Дві години дівчата «вносили пожвавлення» в номери інших виконавців, а потім виявилося, що, власне, їх забули записати. Прикро, та що поробиш? Звикли. Інколи, правда, трапляються дуже «солідні» замовлення, від яких доводиться відмовлятись. Чому?

Пригадуєте, в дореволюційній літературі часто писали про те, як заможні громадяни їздили «до акторок» розважатися, відпочивати душею? Схоже, ті звичаї потроху повертаються, що є неспростовним свідченням різкого підвищення рівня життя деяких категорій населення.

Та «мама й тато» дівчат не втрачають оптимізму. Чому в лапках? Бо «мама» — це художній керівник театру Сергій Скрябін, до речі лікар за фахом (на мою думку, медичні інститути давно варто зробити багатопрофільними і до звичайних факультетів — лікарського, педіатричного, стоматологічного, фармакологічного додати мистецтвознавчий, акторський, режисерський та ін).

Крім «загального керівництва» він ще є «ідейним генератором», режисером-постановником номерів, а інколи й сам наважується виходити на сцену, як у сценці «Побачення».

А «татові» — Олександру Чайці, театр має дякувати за чудове музичне оформлення. Погодьтеся, рідко номери пантоміми виконуються з використанням музики Шостаковича, Стравинського, Паганіні. А про пластичне втілення образів годі й казати: свідченням майстерності виконавців стало одержання «Гран-Прі» на Всесоюзному фестивалі клоунади та ексцентричної пантоміми у липні 1990 року.

Ми звикли, що наші таланти спочатку «відкривають» за кордоном. Схоже на те, що так трапиться й цього разу: «Жарт» уже побував на гастролях у Парижі, Варшаві, нині готується в поїздку до Голландії, а після повернення гастролюватиме з балетом Аманди Рабін (Париж) по СРСР та країнах Східної Європи.

Сьогодні ж, 1 Травня, дівчата «жартуватимуть» з Андрієм Миколайчуком. Подивимось, може, хтось із вас упізнає себе у «Пліткарках» чи «Балеринах», образи яких з таким вишуканим гумором втілюють чудові веселі актриси театру.

Катерина ОСІЄВСЬКА.

З ПОТОКУ ПОВІДОМЛЕНЬ

Відомий бразильський футболіст Зіко зголосився очолити організаційний комітет по висуненню міста Бразиліа, як кандидата на проведення літньої Олімпіади 2000 року.

— Ми переконані, що основні фінансові питання будуть вирішені приватними фірмами, — сказав представник бразильського уряду Марсіу де Медейруш.— Вони згодні вкласти до 85 відсотків усієї необхідної суми...

Великі надії бразильці покладають також на Зіко, який посідає тепер в уряді місце секретаря з питань спорту.

* * *

Організатор ралі Париж-Дакар, яке останнім часом втрачає популярність, Жільбер Сабін скористався церемонією відкриття автосалону в Ліоні, щоб зробити рекламу «своїм» гонкам.

— 14-й Париж-Дакар відбудеться обов'язково, навіть якщо кінцевим пунктом гонки буде інше африканське місто, — заявив Сабін журналістам.— Можливо, на найближчі кілька років нам доведеться «забути» країни Північної Африки, де стає все важче гарантувати безпеку спортсменів...

Він також сказав, що серйозно вивчає можливість прокласти маршрут до Кейптауна. В такому разі гонщикам, які стартуватимуть з Тріполі, доведеться перетнути Лівію, Нігер, Чад, Центрально-Африканську Республіку, Заїр, Замбію, Зімбабве та ПАР.

Про це сьогодні говорять

Інформація, на жаль, підтвердилась...

Чутки про те, що наставник хокеїстів київського «Сокола», заслужений тренер СРСР Анатолій Богданов збирається до фінського міста Тампере, щоб очолити місцевий клуб «Ільвес», який є багаторазовим чемпіоном Суомі, не вмирають ось уже кілька років. То посилюються, то вщухають. Але подиву вони ні в кого не викликали. Адже Київ і Тампере — породнені міста. Приятелюють і їздять один до одного в гості на турніри й товариські поєдинки також хокейні колективи.

Але сам Богданов спростовував оті «повідомлення» про перехід. І робив він це щиро, бо збирався й надалі працювати з «Соколом», ставлячи і перед собою, і перед колективом високу мету.

— От і у нас тепер своя команда, складена з місцевих гравців,— говорив він часто мені..— Молодь неодмінно змужніє, зміцнішають її крила. І можна зважитися на високий політ...

Якщо відверто, то одразу й не повірив тій заяві, яку зробив минулого тижня під час телеінтерв'ю заслужений майстер спорту Борис Майоров. Розмовляючи зі своїм братом — коментатором ЦТ, він сказав, що незабаром Богданов очолить «Ільвес».

Якось важко уявити київський «Сокіл» без Анатолія Богданова.Болільники зі стажем пам'ятають його як технічного нападаючого, чудового бомбардира. А потім він ще зеленим юнаком (мається на увазі відсутність тренерського досвіду) очолив цей колектив. Залишився сам-на-сам з труднощами. Але ніколи він не задкував, не викидав білого прапора, а постійно йшов до вершини.

Чотирнадцять років життя віддав Анатолій Васильович київському клубові, витратив багато сил, здоров'я, віддав команді частку свого серця.

Саме завдяки йому в столиці України з'явився потужний хокейний клуб міжнародного класу, який 1985 року виборов бронзові медалі. А біля нього СДЮШОР, ще одна команда майстрів. По цеглині зводився цей високий, міцний, світлий і привабливий хокейний будинок. Перед такими, як Богданов, і капелюха варто зняти на знак великої пошани і вдячності.

На жаль, ота інформація, яка злетіла з вуст Бориса Майорова, виявилася точною:

— Справді, Анатолій Богданов звільнився з посади головного тренера «Сокола» і підписав трирічний контракт з фінським клубом «Ільвес» (Тампере),— сказав мені голова Федерації хокею України Анатолій Миколайович Хорозов. — Шкода, звичайно, але затримувати Анатолія ми не мали права. І я на його місці, якщо відверто, вчинив би так само. Останнім часом профспілкові організації республіки і особливо керівництво Київської міської ради зробило чимало для того, щоб розвалити український хокей. Просто соромно згадувати історію, яка, на жаль, ще не закінчилася, із заміською базою команди у Пущі-Водиці. «Сокіл» практично не має коштів для існування. Отож, і доводиться керівництву клубу шукати копійки, щоб утриматися на плаву. Створили тепер, приміром, пошивочну майстерню по випуску спортивних сумок та іншого інвентаря та форми. Швидше за все, у Богданова увірвався терпець, і він зголосився на пропозицію фінської сторони. І там він, гадаю, працюватиме успішно. Адже має високу тренерську кваліфікацію, знає англійську мову...

— А хто ж очолить «Сокіл»?

— Головним тренером призначено Олександра Фадєєва, який був другим тренером...

Невідомо, як все ще закінчиться. Окрім Богданова, запрошення до «Ільвеса» дістав і найкращий форвард киян Раміль Юлдашев. Не виключено, що найближчим часом і він повідомить про перехід. А от воротар «Сокола», олімпійський чемпіон Віталій Самойлов, уже зробив вибір. Він завершив виступи в хокеї і повернувся до Риги...

Віктор БРАНИЦЬКИЙ.

ГОЛОС України

Газета Верховної Ради Української РСР

Головний редактор
Сергій ПРАВДЕНКО

Редколегія:

Олександр БІЛИК
заступник головного редактора

Анатолій ГОРЛОВ
заступник головного редактора

Олександр ЄМЕЛЬЯНОВ
член-кореспондент АН УРСР

Володимир КРАСНОДЕМСЬКИЙ

Леонід САМОЙЛЕНКО
заступник головного редактора

Борис СИДОРЕНКО
заступник головного редактора

Анатолій СОЛОНСЬКИЙ

Віталій СУДДЯ
відповідальний секретар

НАД НОМЕРОМ ПРАЦЮВАЛИ:

Заступник редактора — Олександр Білик.

Чергові редактори — Віктор Браницький, Володимир Краснодемський.

Автори макета — Анатолій Мироничев, Леонід Підлужний.

Випусковий — Леонід Клюско.

Оформлення — Володимир Кисельов.

Коректори: Леся Онищенко, Галина Каблак, Галина Адамович, Антоніна Голик, Валентина Лукаш, Євгенія Оратовська, Олена Чоповська.

Верстальники: Тетяна Балюк, Алла Будникова, Марія Солодюк, Ольга Яценко, Сергій Скаженюк.

Лінотипісти: Віктор Процун, Раїса Гринюк.

* * *

Ордена Леніна комбінат друку видавництва «Радянська Україна» 252047, Київ-47, проспект Перемоги, 50.

Індекс 60955.

Тираж 166.300.

Передплатна ціна на рік 19 крб. 80 коп.

Зам. 03150841.